Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШОАТТА, 4 ИЮНЬ, 1988 ШУ. ★ № 67 (7570). ★ Мах 3 кеп.

КПСС ЦК Тезисаш ювцаш

ГIА ШЕРАГIА...

ХIанз дукха дувца а дувц, яз а ду вай мехка хулача хувцамех, вай обществас еча перестройкахи демократизацехи. Ала деза, дукхагIболча советски наха дег тIара хьал а лоацаш тIаэц уж эргалонаш. ТIеххьарча шерашка хоалуш хувцамаш хиннад тха районе а. Нах шерагIа гIа баха баьннаб. Улицашка кIезигагIа нийслу дердайна лелараш. Царех дукхагIчарна хьабе болх нийсбелар тайп-тайпарча кооперативашка, учрежденешкеи организацешкеи, предприятешка. Доккха новкъостал дир тхона самофинансировании самоокупаемости яхараш санна йолча экономически рычагашка болх байта доладаларах. Укхаза кхыметтел ер хаттар а отт: хIанзалца хьа тайп-тайпарча ведомствайи министерствайи канцелярешка гIолла лелаш гоа хIана даьд уж санна дола лоархIаме дешаш?

Гуччахьа дийцача, самофинансировани яра дешаша дукха а цIенхаштта а уйла яйтар предприятей, организацейи учрежденейи кулгалхоишка. Нагахьа санна хьалхагIа боахамаша эшаш яле а еце а уйла а ца еш тайп-тайпара техника хьанийяьяле, тахан иттаза уйла а йий мара хьаэцац. ХIана аьлча, совлен средстваш йоа а ца еш боахам лелабе гIерт тхо. Масала, тха боахаме из гIулакх хьакъалца леладу Социалистически Къахьегама Турпала Б. Саидова кулгалдеча коллектива. Цхьабакъда, кхыча бригадаша эшаш я е эшаш яц тахка а ца тохкаш, йоаггIа расчеташ а ца еш дIаех техника. Цо хьахьокх тха боахаме вIашагIъехкача экономически школашка формально наха дешар вIаштIехьдаьккхалга, уж дешаш занятешка эсала къестаделга. МалагIа да цун бахьанаш? Долаш дац цу гIулакха лаьрхIа, моллагIчо а кхетадергдолаш яздаь литература. ХьавоагIа лектор, мехка доаллача хьалех тIагIолла дийца а дийце, юкъара цифраш а яйзийте, дIаводa. Цунах деша хайнараштa дукха пайда балац. ДикагIа хургдар, нагахьа санна боахаме валалехьа, хьдда цун хьал дайза а дайза, цар вахарера масалаш а доаладеш лекторо ший занятеш дIахьоре. Иштта мара вIаштIехьдаргдац нах кердача тайпара уйла е а гIулакх леладе а Iомабе. ХIаьта хадданза экономически дешара йоакхо ца йой радикальни экономически реформа е вIаштIехьдаргдац.

Цудухьа сона бакъахьа хетар из дош къаьстта белгал а даьккха, Ерригсоюзни партийни конференце дийцача. Экономически дешар лакхарча боарамеи Iилма ларда тIеи леладар хIара партийни, советски, боахама кулгалхочун керттера декхар а хинна дIаотта деза.

XIX Ерригсоюзни партийни конференцена йола КПСС Централъни Комитета Тезисаш тIа ма аллара, мехка шерра дIабаьржар предприятеш боахама расчетага, къахьегам вIаштIехьбаккхарен цун стимулировани ярен дикагIйолча формашка, шоаш шоашта доалдарга яхара тIаберзабаь болх. Цар мукъайоаккх къахьегама коллективай инициатива, наьха предприимчивость, беррига низ дIалуш къахьегара тIаувз уж, ерригача цун формашка уравниловка дIаяккха гIо ду, демократизаце процессана кIал материальни лард йолл.

Цхьабакъда, из процесс шаьрра чакхъяккхийтац, духьалъувттаю искусственно хьаяь барьераш. Цхьайолча хана хеталу, футтаройна деш хIама да-хьогI из, аьле. Масала, тха районе я юртбоахама техника тоаю шиъ межрайонни организаци. Царех цаI Т-150 яхача трактораштеи мухь дIа-хьа кхухьача автомобилаштеи ремонт еш я. ХIаьта шоллагIчун («СХТ» Курчалоевски РТП оалачун) лостам малагIа ба, из фу деш я сона, бакъдар, дийцача, хIанз а тIехь ховш дац. Таханарча дийнахьа цу организацера тха гIулкхаш чIоагIа тхоайла раьза доацача хьале кхаьчад. Бох, масала, трактора е автомашина двигатель. Из Курчалоевски РТП тоабе дIабахьа декхарийла да тхо. Цар цу тайпара двигателаш кхычахьара а дукха хьаIайначул тIехьагIа цхьа ха а яьккхе, город Грозне уллув йоаллача Победински МРО тоаде дIахьу. ТIаккха уж тоадаь дахарга хьежаш ах шу доаккх. Малав из порядок оттаяьр? Грознена юхе ухкача района бсахамаша уж моторaш гаьнна юрта уллача Курчалоевски РТП дIакхахьа хIана деза? Из бахьан долаш дукха ха а средстваш а ма йоайой оаха. **Боахамаш уж санна дола дешаш къестаде шоай лоIаме дутаре, шоашка доал дIалоре, цар бетташ доахаш хьежа а ца хьежаш, аттагIен экономически пайданегIен дола наькъаш хьалохаргдар.** Боахамий дешаш къестадеча доал тхога тхоашка хила деза, дукхагIа лоIам бала беза тхона. Цу гIулакха духьалбараш, сона хетаргахьа, перестройкана духьала ба.

Iемадац вай лерттIа лаьттана доал де, цунах хьаькъалца пайда ийбе. Хиш дехкаш доацачен хIама дIае пайдана доацачен лаьтташ тIа хьалъе еза промышленни объекташ. Дукха ха йоацаш тха боахаме эксплуатаце дIаелар 2 эзар гектар хий диллa майда. Цу гIулакха миллионаш ахча дIадахийтар. Кхыметтел керда хьаьча лоткови сетешкара хий тоха а кхийнадац тха, хIаьта цу лаьтташ тIа аккумуляторни завод хьалъе лаьрхIад хIанз. Иштта уйла ца еш хIама де мегаргдий? Завод-м аьшкнаькъа уллув ухкача, хIама дIаде пайдана доацача лаьташ тIа хьалъе а мегарг ма йий. Сона хетаргахьа, цу тайпара уйла а ца еш соцамаш тIаийдерашкара хьадехар чIоагIагIа хила деза.

ТIеххьарча хана партии правительствои Iалаьмате дукха йоакхо е яьннай советски наьха жилищно-бытовой хьалаш тоадара дешай. Карара бIаьшере кхоачалуш хIара дезал къаьстта квартира е ший доалахьа цIа долаш хилийта лаьрхIад. Из йоккха а бехктокхаме а программа кхоачашъяра тха района юрташка вIашагI а ехка болх беш я лаьрхIа комиссеш. Из дош ший тIахьожама кIал ийцад районни партийни организаце. Тешшамеи дикеи болх бу тха боахаме вIашагIъеллача комиссе а. Кхоачашдаьд юрта вахача 400 сага хьашташ. Из болх оаха чакхбоаккх депутатски группашца цхьана. Цо таро хулийт лаьттах дола законодательство телха ца дайта. Цхьабакъда, тха балха новкъарло ю лакхехьа латтача органий, прокуратура, милице, госагропрома, кхыча оагIорахьара сов чIоагIа тхона доал де гIертарах.

Дукха ха йоаццаш лакхехьа латтача партийни советски органашка аз дийхар лаьттан участкаш дIаекъара гIулакх юртарчеи поселковии Советашта дIатIадилла, аьнна. Амма, из законодательство телхадар да, аьнна, де тиганзар цар. Юртарча, депутател дикагIа хьанна ховргда цу юрта бахача наьха хьал мишта, хьанна фу эш. Ма дарра дийцача, **деррига лаьтта пачхахьалкхен доалахьа да, хIаьта цунах пайда нийбер вай халкъ да. Цудухьа лаьтта декъара гIулакх а халкъа дIатIадилла деза.**

Из дош XIX-ча Ерригсоюзни партийни конференце дийцача нийса хургдар.

Р. СУЛИМАНОВ,
Шалински района «Джалка» совхоза директор.

Доакъар кийчдар—бехктокхаме гIулакх

Хьинар айденна къахьегаш ба укх деношка Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза доакъар кийчдераш. Укх шера 19 эзар тонн силос йолла езаш ба уж, цу юкъе ши эзар тонн сенаж а йолаш. Из гIулакх деш я Гиреев Закре керте латта бригада.

Таханарчоа доакъар кийчдеча къахьегаш я 8 комбайн, итт трактор, ялх автомашина. Из еррига а техника шоай боахамера я.

Лоаццача юкъа, план ши эзар тонн йолаш, 3 эзар тонн гаргга силос елла баьннаб уж. ХIара гектара тIара хьабоала хьувкъам 150 центнерал кIезигагIа хилац. Из планал тоъал дукхагIа ба.

Доакъар кийчдеча хьинаре болх беш ба комбайнераш Полонкоев Мувса, Дугиев Салман, Полонкоев Идрис, Гелисханов Абоязит.

СУРТАШ ТIА: 1) баьццара доакъар кийчдеш ва Полонкоев Мувса; 2) Эзь рапси рожи хьокхаш ва Полонкоев Идрис,

С. ПУГОЕВА сурташ.

ХЬАЛАШ ЦХЬАТАРРА ДАЛЕ А...

РЕЙД

Iалаьмате чIоагIа бехктокхаме ха я хIанзара яр юрта боахама къахьегамхошта. Цкъа-дале, дизза Iунал дIа а кхоачийташ, бIаьстий дIайийна культураш хьалкхее еза цар, шоззлагI-дале, лоаццача ханашка хьийкъа ялат чунийца даккха а деза.

Цул кIезигагIа лоархIам болаш дац хьайбашта доакъар Iалашделга а. Къаьстта лоархIам болаш да из таханарча дийнахьа. ХIана аьлча, цахаддаш йоачаш лаьттай укх тIеххьарча хана. Цу гIулакхо чIоагIа новкъарле яьй хьайбашта доакъар Iалашдераштa. Цудухьа, хIара малх хьежача ханах бизза пайда ца эце, къайле яц, дIахо кхы а дукхагIа халонаш царна духьала ювларгхиларах.

Мишта дIахьош да Сунженски районе хьайбашта доакъар Iалашдара балхаш? Цу района цхьаццадолча боахамашка из гIулакх тохкаш хилар укх деношка тха рейдови бригада.

«Сунжа» яхача агрообъединене бехктокхамеча болхлоша яхачох, эггара дикагIа из болх дIахьу «Серноводский» совхоза къахьегамхоша. Оаха лаьрхIар кхы ха ца йоаеш цига дIакхача.

Укх шера цу боахаме хьайбашта доакъар даккха лаьрхIа 2777 гектар я. Цунах 1800 гектар — естественни баьцаши, доакъара лаьрхIа дIайийна культураши. Цунга хьежжа доккхий декхараш а да совхоза доакъар Iалашдераша тIаийцараш. 3194 тонн доакъар да цар Iалашде лаьрхIар: 1140 тонн йол, 1954 тонн дIайийна баьцаш, иштта кхы а моша доакъар.

Пхи-ялх ди да боахаме из болх дIаболабаь. Укх тIеххьарча хана вай хаоттамга диллача, дика къахьийгад ала доагIа совхоза къахьегамхоша. Цахаддаш йоачаш хиннаяле а, хIанз укх сахьате 126 гектара тIара доакъар чунийцад цар. 729 тонн доакъар да деррига а дIалаьрхIача таханарча дийнахьа Iалашдаьр. ТIаккха цу цифраша тешал ду хIара гектара тIара чуэца из хьувкъам лерхIаш хинначул дикка лакхагIа хилар.

— Аз доккхала яхац, бакъдар ала безам ба са, — йоах совхоза керттерча агронома З. Улубаева. — дIададахача шерага диллача, доакъар Iалашдара балхаш тхо долча укх шера дукха лидкагIа лелалга. Цхьаккха шеко а йоацаш тешаш да тхо. укх шера тхоай хьайбашта эшшача боараме доакъар Iалашдергхиларах.

Белгалдаккхэ дезаш да, боахаме вIашагIъехкача доакъар Iалашдеча бригадай коллективашта юкъе шерра социалистически ях ьяржахилар. Къаьстта шийгара масал а гойташ, хьинаре къахьегаш я коммунист Д. Ахмадов керте латта кхоалагIа комсомольско-кагирхой бригада. ВорхI саг чувоагIача цу коллективо гойта балха хьокхам укх тайпара ба: дIадахача шерага диллача, цар хIанз Iалашдаь из доакъар 7 процент дукхагIа да. Цу тIа совца лаьрхIа а бац механизатораш. Цар тIаийца декхараш дитIехьа къахьегама овсарле лакхъяра, соахкарчул дукхагIа хьайбашта доакъар Iалашдара тIадерзадаь да. Цунга хьежжа лакхлургъя цар продукци а.

Безам ба низ-хьинар ца кходеш, даим хьаьнала къахьегаш хьабоагIача къахьегамхой цIераш яха. Уж ба бригада членаш С.М. Сулейманов, А.-М. Садуев, И. Ахмадов, Я. Амочукаев. Царех хIаране цхьа ди дIадахийтац сменни задани 130 — 135 процент кхоачаш ца еш.

Иштта белгальяккха йоагIаш я коммунист, парте Сунженски бюро член вола У. Эльсанов керте латта бригада а. Таханарча дийнахьа 45 гектара тIара доакъара лаьрхIа йола культураш чунийца баьннаб цу бригада къахьегамхой. ХIаьта 35 гектара тIа хьекха уллаш а я из, догIаш хилар бахьан долаш, хьагулъе вIаштIехьа ца доалаш. Уж балхаш кхоачаш деш, низ-хьинар кхо ца деш хьабоагIа боахаме толашагIа бола механизатораш А.-М. Осланов, М. Эльсанов, А. Бакаев, М. Мокуев, Р. Цугуев, иштта кхыбараш.

Гуш да, барт-цхьоагIо йолча, къахьегама дисциплина йоаггIача бесса вIаштIехьъяьккхача, боаггIача бесса болх дIабодалга. Цхьабакъда, дIаала тхона из хала дале а, массанахьа цхьатарра дика дIахьош дац уж лоархIаме балхаш. Моттийта цхьацца хIамаш лела-м ду цар, цхьабакъда, корта а болаш дIаала хIама-м хилац.

Цул тIехьагIа тхо хилар XX партсъезда цIерагIча колхозе. Вайна махарра, хьалха из колхоз районе хьалхале лелаеш хьайоагIаш яр.

Делкъа ха яр тха рейдови бригада цу боахама № 5 йолча шурий-товарни ферме нийсденнача хана. Эггара хьалха тхона духьала венар вар цу ферма бригадир Мальсагов Салман.

— Аз дехар шугара тхона хIанз кIоагашка доллаш латтача мошача доакъарга хьажар, — дийхар цо.

Цун дехар оаха кхоачашдир. Цхьабакъда, цул тIехьагIа гучадаьлар дуккха кхоачамбоацараш. Цкъа-дале, йоагIачул классность дикка лохагIа йолаш дар «Кировец» яхача тракторо IотоIадеш хинна доакъар. Из иштта хилар тхона тешал дир агрохимлабораторе заведующе Р. Поповас. Нагахьа санна пхи ди даьлча моша доакъар лаьттах дIа ца доллаш дусе, цун дикалах цхьа класс тIера Iойоал. Нагахьа из иштта дале, 12 мае денз таханарча денга кхаччалца из доакъар доаггIача бесса дIанийсдаь баьннабац укхаза. ТIаккха малагIа классность хургья цун хIанз?

Цул совгIа, цхьаькха цхьа хIама а да белгалдаккха доагIаш. Ферма кулгалхоша яхачогIа, укх шера уж фу деш ба, царна эшар фуд хьажа сагота саг хиннавац боахама кулгалхоех. «Тха шун а бала бац, е шун тха а бала бац», аьлча мо шоай лоIамагIа бисаб уж.

— Цхьанна хIамах шоаш теше, аз дехар ду шуга, сох тешалаш, — йоах ферма бригадира С. Мальсагова, — ер шу хьадоладеннача хана денз тхоай боахама керттера зоотехник бIарга ма вайнавац тхона. Из мо мара сагота ма бац партийни а профсоюзни а организацей кулгалхой. Цун дешаш бакъдеш дар ферма учетчица Л. Доценкос дийцар а.

Дукха бар ферме шоай гIайгIаш-балаш дийцараш. Дукха дар цар кхоачашде деза яьхараш. Уж дерригаш а цкъа дийца а даргдац.

«Сердало» газета рейдови бригада:
Х. УГУРЧИЕВ,
«Сунжа» яхача АПО вокхагIвола агроном;
Э. ТОЛМАЧЕВ,
Сунженски района «Знамя труда» яхача газета отдела заведующи;
М. МУТАЛИЕВ,
«Сердало» газета соб. корр.

США ПРЕЗИДЕНТ СОВЕТСКИ СОЮЗЕРА ДIАВАХАР

2 июне Кремле официально накъаваьккхар США Президент Р. Рейган.

ВIашагIкхетар санна, Йоккхача Кремлевски дворецa Георгиевски зале чакхъяьлар церемони.

КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачеви Р. М. Горбачеваси зала центре Р. Рейганеи Н. Рейганеи дIа-хьа кулгаш делар.

Шин мехка кулгалхоша лоацца къамаьл дир. Официально накъабахара церемони чакхъяьлар.

Централъни лагIаш тIа гIолла тIаьнкIала кулгаш а лаьца М. С. Горбачеви Р. Рейгани, цар ши сесаги Йоккхача Кремлевски дворецa наIараш йолчахьа болх.

ДIааравоаллача моттиге Президента Михаил Сергеевичага дIахьокх Генеральни секретарах «шера саг» аьнна цIи яьккха «Таим» яха журнал. Цо М. С. Горбачевга автограф язъелга дех.

Михаил Сергеевича обложка тIа кулг язду.

М. С. Горбачев: Господин Президент вай хIанз дIа-са къаст. Хьа кулг а лаьца са ала безам бар: тхо чIоагIа раьза да визита деношка геттара чIоагIа лоархIаме гIулакхацара беседаш хиларах. Из дар бокъонца вIашагIкхетар хIаьта оаха цун чIоагIа хам а бу. Вай доккха гIулакх дир. Дикача наькъа тIа хилда шо, господин Рейган, госпожа Рейган.

Р. Рейган: Господин Горбачев, вай доттагIий санна дIа-са къаст.

США Президенти цун сесаги автомобила чу ховш, тIаккха Кремле Боровицки наIарашка гIолла мотоциклистий сийлен эскорто накъа а боахаш, Внуковски аэропорте дIаболх.

Уж дIаболхача улицашкеи майдашкеи флагштокаш тIа бIаьш США-и СССР-еи Паччахьалкхен байракхаш ягIа.

* * *

10.45. Внуковски аэродроме нийсача мугIарагIа гулабенна латт сийлен ха тIара бIухой. Лакхача флагштокаш тIа — США звездно-полосати паччахьалкхен байракхи СССР цIе байракхи.

Автомашиний кортеж аэровокзала здани йолча хьатIайоагIа.

Р. Рейгани Н. Рейгани летни майда тIа бовл.

ДIалокх США-и СССР-еи паччахьалкхен гимнаш.

КПСС ЦК Политбюро член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель А. А. Громыкои Р. Рейгани СССР Герзашцарча Низий — лаьттарча эскара, ТIема-Фегарча Низий, ТIема-Форда Флота кхаь тайпах латтача хан дIоаххал дIаболх.

Рейгана советски официальни нахаца Iадика ювц.

Накъабахара церемони чакхйоал. А. А. Громыконеи Р. Рейганаи хьалхашка гIолла нийссача мугIарегIа, тIема марш а локхаш, пехотинцаш, летчикаш, морякаш чакхбовл. ТIеххьара чакхйоал военни духови оркестр.

Авиалайнера трапа юхxе — эггара тIехьара кулгаш лувц. Р. Рейганеи цун сесагеи А. А. Громыкоцеи цун сесагацеи, КПСС ЦК Политбюро членаца, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министрца Э. А. Шеварднадзеца, КПСС ЦК секретараца А. Ф. Добрынинца Iадика ювц.

Массехк минот яьлча президентски авиалайнер Лондон йолча оагIорахьа дIайода.

* * *

Цу дийнахье а Советски Союзера дIабахар США паччахьалкхен секретарь Дж. Шульц, Президент накъавоаккхаш хинна кхыбола американски официальни нах.

(ТАСС).

«Грознен ди-88»

Город Грознен Ди доккха цIей санна хIара шера дезделга традици а хинна дIаэттад вайцига.

ХIанз цIей хьатIакхаьчад. Город хоза кийчъенна хиларца, тIоараш детташ, музыка лекхаш хиларца хоалу из. Ший тайпара да «Грознен ди-88» яха цIей. ХIана аьлча, царех хIарадар вай дегашта деза а гарга а долаш доккха кхоъ цIей да тахан белгалдоаккхаш.

Укх шера вай дезду города юххьанцара лард елла 170 шу, грозненций дуккхача къамех латтача дезала революционни уйла, пролетарски интернационализм, большевикий идеалашта тешаме хилар къаьгга хьагойташ дола 100 дийнахьара тIемаш лаьтта 70 шу дизар.

ХIаьта грозненцашта цIаккха а дицлургдоаца, керттерча даькъе Грознен пенашта юххе оккупанташ бохабара гIо а деш, фашистски гIаьрахойх Къулбаседа Кавказ мукъаьяккха ди а да тахан деэдеш. Цу хана денз 45 шу дизад укх шера.

Царех моллагIа дола ди а вай дегашта ший тайпара дезеи дагара даргдоацаши да, хIаране грозненций сийлахьа патриотизми къонахчали гойташ йола исторен оагIонаш ма йий уж.

Столица хьаьшийи грозненцийи дика самукъадоакхаргда цIейво. Эггара керттера дар — керда вIашагIкхетараш хургда Венгрера, Махачкалера, Орджоникидзера, Нальчикера, Херсонера баьхкача вежарашцеи йижарашцеи. ТIаккха Грозный дуккхача хана денз хьаьша дика тIаэцаш хиларца белгалъяьнна ма йий.

Деррига а цIей города улицашкеи майдашкеи гIолла чакхдаргда. В. И. Ленина цIерагIча майда тIа тахан итт сахьат даьлча хьаделларгда из. Цул тIехьагIа цига хургда концерташ, цар программана чудоагIаш да ДоттагIлен концерт, цига дакъа лоацаш хургья Къулбаседа Кавказа автономни республикайи города Херсонеи фольклорни коллективаш, хьокхама выступленеш еш хургба спортсменаш, художественни самодеятельни творчества концерт-конкурс, города берий музыкальни школай педагогий концерт хургда.

ХIаьта сайрийна бархI сахьат даьлча Майдан тIа хургда кагирхой самукъадоаккхаш дола концерт.

5 июне городо дIахо дездергда цIей. Дукха концерташ, ярмаркаш, ловзараш, сакъердам хургба.

№ 1 йолча юкъерча школаи пионерий Дворецаи уллуврча скверашка Iурреxьа болх бе йолалургья Берий городоки, Фаьлгий городоки.

А. Гайдара цIерагIча библиотека йистерча сквере горожанашта лаьрхIа говзанчий городок, «Художник» яха клуб хургья.

Шоаттеи кIирани деношка уж тайпа концерташ, ярмаркаш, кхыдола самукъадоаккха хIамаш хургда цIей дездеча дерригача керттерча майдашка — С. М. Кирова, П. Мусорова, химикий ДК, В. И. Ленина цIерагIча ДК, Н. К. Крупскаяй цIерагIча ДК паркашка, кхычахьа.

ЦIейга кийчлуш лостам баьб города массайолча миIингашка, кийчъяьй чам бола кхачан продукташ.

Укх деношка городе арахийцад дуккха а сийрда, тайп-тайпара рекламаш тIайола плакаташ, листовкаш, приглашенеш, афишаш. Цар тIа дукха информацеш, вай городах лаьца исторически материалаш я.

Iуйрийна денз декаш иллеш, ашараш хургья городе.

ЦIей даькъала хилда шун! Ираз, аьттув хилба!

И. ШАУЛОВ,
Грозненски горисполкома культура отдела заведующи.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

Шерра социалистически ях йоаржаяьй «Котлоочистка» яхача московски завода чуйоагIача Грозненски филиала болхлоша XIX Ерригсоюзни партийни конференцена сийленца накъабахара. Яхье баьннараша цхьаккха бутт дIабахийтабац шоаш тIаийца декхараш дикка тIехкхоачаш ца деш. Цудухьа филиала коллективо дерригача технико - экономически хьокхамий пхе бетта заданех ше лоархIаярах рапорт делар 23 мае. Цу юхедисача деношка паччахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа цар кхоачашдир итташ эзараш сомий маьха балхаш.

Уж толамаш доахача хьинаре дакъа а лоацаш, халданза социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалбаьнна ба яьш цIендераш Лучко Александр, Цивилда Николай, Захарченко Владимир. ХIара сменагIа нормаш цар кхоачашъю 105—110 процент.

* * *

ТкъесталагIча Ерригсоюзни партийни конференцена сийленца накъаяхара ше тIанийца хинна социалистически декхараш хIанзлехьа толамца кхоачашдаьд «Кавказэнергомонтаж» треста Грозненски прорабски участка коллективо. Къаьстта дика болх беши социалистически яхье хьалха латташи я Глухов Павел керте латтача бригада коллектив. ТIехдика лоархIаяй из хIанзлехьа «Грозэнерго» ТЭЦ-2 теплоэнергетически оборудовани Iана замалахьа болх бара кийчъяра болча балхах. Иштта дика болх беш я Къахьегама ЦIеча Байракха, «Знак почета» яха орденаш лелаеча Разувай Николая кулгалдеча бригада коллектив а. Графикал хьалха а яьнна, монтаж еш я из Грозненски салоIача цIенгара ТЭЦ-2 кхаччалца йолча магистральни газопровода. Из укх шера йиълагIча квартале болх бе йолаелча дикка тоадургда Заводской района экономикера гIулакхаш.

Х. СУРУДЖАНЦ,
«Грозэнерго» оператор.

XIX Ерригсоюзни партийни конференце делегаташ

ЛАЬТТАНЦАРА БЕЗАМ

Лоаман довкъаш баьццара дерзадеш ший бокъонех чуденнад ахка. Укх хана къаьстта дукха балхаш хул юртбоахама кхаш леладеча болхлой. Дlайийнача культураштa lунал делга кlезига лоархlам болаш дац лерттlа хьувкъам чубаоа.

МаьркlИжа боад къовлабаллалца кхашкара тракторий таташ совцац Ведана района «Прогресс» яхача совхоза боахаме. Иштта цхьан трактора тlа ягlача йоlа теркам тlабахар са.

— Шек вала везаш хlама дац, хьона гуш яр тха толашагlа йола механнизатор Мусхажиева я, — йсахар соца латтача парткома секретара Хукаев Бауде. — Малкан районе эггара хьалхара трактористка я. Хlанз-м нах дlаlемаб цо цу говзалах болх беш хиларца. Цхьабакъда, хlанзчул 10—12 шу хьалха саг цецваллал хlама дар кхалсаг механизатор хилар. Хlана аьлча, маlача сага а атта булургболаш болх мичаб из.

...БархlлагIча классе деша ягlаш езаелар Малкана механизатора говзал. Каст-каста телевизор чу цунна гора «болата алча» лехкаш ягlа кхалсаг. Цецъялар а гlозъялар а дар йиlий бlаргашка. Из дерригa а цар лоалахочо Вахабов Бахьаудина ца зувш дисанзар. Цо цкъа аьлар:

— Малкан, аз трактор лелае lомаергья хьо, нагахьа санна безам бале.

Малкан чlоагlа гаьза хилар. Массехк метр мара яханзар цу хана йиlиго лехкаш хинна трактор. Бакъда мел доккха хlама хетар цунна из, мел йоккхий йора цо ше — из дlадувцарах тоъам болаш дацар. Ший дlахорча дерригача къахьегама вахара хьалхара гlа хиннабар Малкана цу дийнахьа баьккхар. Бакъда, къахьегама никъ тракториста говзалгара дlаболабаланзар йиlий. Юххьанца цо болх бир совхоза доагора складе. Цига болх бешше а заочно дешаш йистеяьккхар Серноводски юртбоахама техникума бухгалтерски отделени. Хеталора цу тайпара къахьегама никъ дlаболабарах техникацара Малкана безам дlабоврга, аьнна Бакъда гlулакх кхыча тайпара хилар. Ший бухгалтера болх бе йиш йоллаше а трактора тlа хайга Мусхажиева.

— Трактористаш вай боахаме эшаш ба, бакъда хьона атта-м хургдац из болх бе, — аьлар ше яхачун тlара йоl яргйоацалга кхеталаьча Малкана нанас. Цунна-м дувцаш а хезадацар цхьаннахьа а нохчий йоl трактористка я аьнна. Хlаьтта, йоlа дукъале янзар цо. Иштта, механизаторий курсаш чакх а яьха, тракториcталла болх бе йолаелар Малкан. Цlенна «Белорусь» яха трактор елар цунна. Хlаьта ер шийтта шу да цо духхьал цхьан трактора тlа болх бу. Цу юкъа капитальни ремонт е йийзаяц Малкана «болота говра», селлара дика доал ду цо ше лелаеча техникана. Шоана ма моттал тешал деш йlаьххача хана трактор дикача хьале хилар цунца кlезига болх баьлга да, аьнна. Данне а дац. Укхан тракторо кхычар бечул а дукхагlа болх белга тешал деш йlиьхкхача хана массарел а тlех цун балха хьокхамаш хилар. Ший социалистически декхараш дикка тlехкхоачаш ца деш цхьа шу дlадахийтадац Мусхажиева Малкана.

Къаьстта дог хьесташ хьокхамаш хилар цун шийтталагlча пятилетка шоллагlча шера. Цу шера Малкана сентябрь бетта гаьнна тlехкхоачашдир ше тlайийца хинна социалистически декхараш. Дагадоххарагlа аьлча, шера план биъ бутт хьалха кхоачашйир цо. Цул хьалхарча шерашка а дикка аьттув боалаш къахьийгар Мусхажиевас.

Даьхено лакха мах баьб цун къахьегама: Октябрьски революце, «Знак Почета» яха орденаш, тайп-тайпара Знакаш, Сийлен грамоташ тийннай.

Дикача къахьегама толамашца белгалдоаккх Мусхажиевас карара шу а. XIX Ерригсоюзни партийни конференцена сийленца накъаяхара ше тlайийцача декхарех тlехдика лоархlаеш хьайоагlа коммунист Мусхажиева Малкан. Цо хlанзле кхоачашъяьй укх шера ялх бетта план, хlаьта конференци хьаеллача денга нийс бетта задани кхоачашъе дош а деннад.

Иштта я из Мусхажиева Малкан — кхалсаг-лоаман хо! Иштта дика болх беча цунна даккха хlама доацаш йовз шийга доал де дlаеннa техника, дикача дас санна цунна lунал а ду.

Экономически кердача хьалашка болх беча хlанзарча хана чlоагlа лоархlаме да техниках, лаьттах лерттlа пайда эцалга. Из дика кхетаду Малкана. Укхаза боккха пайда боал техникуме деша ягlача хана lомадаьчох. Теори практикаца ювз цо.

Юстара латтац Малкан коллектива общественни вахара а. Из я КПСС Нохч-Гlалгlай обкома бюро член, КПСС Ведениски райкома член. Районерча юрташка бахача наьха саготдеш дола дешаш къестаду цо. Хlаьта уж кlезига дац: хий чудулалга, маршрутни автобусаш леларгйолаш болх вlаштlехьбоаккхалга, культурно-бытовой объекташ хьалъелга.

Дукха ха йоаццаш лоаман йоl, трактористка республика коммунисташа XIX Ерригсоюзни партийни конференце делегаталла хержай. Хlаьта цу тешамо кхы а хьинар айдаь къахьегаш я Мусхажиева Малкан.

...Тlехьа дийза макхаш а долаш трактор я лоаман боса гlолла йоагlаш. Хало йоаццаш паргlата болх бу агрегато. Цо тешал ду из лехкаш ягlа механизатор Мусхажиева йоккха балха опыт йолаш хилар а. Лаьттанцарча безамо низ тел цунна, хьинар совдоах.

С-Хь ДАДАЕВ.

Мелиоратора цlей

«Чеченингушводстрой» чуйоагlа № 7 йолча ПМК къахьегамхой дикача хьокхамашца накъабаьхкаб шоай профессиональни цlейна. Хlанз уж № 2 йола дюкер чакхйоаккхаш ба. Хlара дийнахьара нормаш 120—130 процент кхоачашъеш болх беш ба бетонщик Д. Килоев, звеньевой А. Богатырев.

СУРТАШ ТlА: I. Килоев, А. Богатырев; 2) № 7 йола дюкер.

Ю. ГОРИНА урташ.

ПЕРЕСТРОЙКА ХЬАЛХАЛАТТАРАШ

Чуйийнна кхашкара балхаш деш, гурахьа дийнача ялата подкормка а гербицидашца обработка а еш, дика хьалтlаьянна рапс хьокхаш, кхыдола юртбоахаме эша гlулакхаш чакхдоахаш хьинаре къахьег Малгобекски района М. Горьке цlерагlча совхоза коллективо. lурра денз сайрийна боад къовлабаллалца хадац боахама кхашка йоахкача тракторий гlар-тата. Цlаьхха цхьа хlама нийсденна сеца агрегат дукха латтац, эша оатхал цу сахьате хийца а хийце болх бе йолайолийт. Цу гlулакха лоархlаме ший даькъа юкъекхухьар ва совхоза мехмастерске хьинаре къахьегаш вола токарь Мержоев Ахьмада Мухьмад.

Цхьайтта шу дала доал цо совхозе болх бу. Цул хьалхагlа кхаь шера город Грозне аьшкбетонни конструкцеш еча заводе а диъ шера «СевКавНИПИнефть» чуйоагlача опытно-экспериментальни заводе а хьаьнала къахьийгад цо, цу шин предприяте дикка лакхъяьй ший профессиональни говзал. Цудухьа ехача трактора, комбайна е машина эшаш йола цхьа оатхал яц цунна хьае ца ховш. Коммунист М. Мержоев хержа хиннав НГlАССР Лакхехьарча а Соагlапчарча юрта а Советий депутаталла, цхьан шера, 1983, болх баьб шоай юртсовета исполкома председатель волаш.

Техника сеца латташ ха ца йоаяйтара ший лоархlаме дакъа юкъекхухьарех ва ишта совхоза аккумуляторщик Саутиев lаддалкерам а. Хоза лостам баьча цун мастерске чу дехьа а сехьа а латт дуккха аккумуляторш. Кердаяраш цхьан оагlорахьа яьхай, хlаьта тоае, хьалъюза езараш, кхычахьа латт, лаьрххlа хьаяьча подставкаш тlа.

Къонача говзанча дикагlйолча оамалех цаl я чувенача сагаца lимерза хилар, цун хьашташ кхоачашдара дерригa де гlертар, юкъерча вахаре хьинаре дакъа лацар. Из теркал ца деш дитац боахама кулгалхоша а уллув болх беча наха а. Цун наькха тlа сийрда лепаш я коммунистически къахьегама ударника Знач, хlаьта lаддалкерама тийнна сийлен грамоташ, ахча премеш чот йоацаш дукха я.

СУРТАШ ТlА: 1) токарь М. Мержоев; 2). аккумуляторщик I. Саутиев.

Р. АУШЕВА сурташ.

КЕРТТЕРДАР— ПРОДУКЦЕ ДИКАЛ

Къаьна оамалаш

Потребителашта продукци лоаттаярах дола договорни декхараш цахаддаш кхоачаш ца деш хьайоагlарех я Назрановски «Электроинструмент» завод. Масала, 1986 шера план кхоачашйир 99,8 процент, 1987 шера — 88,6 процент. Хlаьта укх шера хьалхарча квартале — 94,4 процент.

Малагlаш да поставкаш телхаяра бахьанаш?

Оттаьча номенклатурага хьежа кхоачашъяц производственни программа, дика яц хьаеш йола продукци, бизза болх бац оборудоване, лоха я къахьегамеи производственнии дисциплина. Продукце 13 тайпах 1986 шера план ялхнех мара кхоачашйинзар, 1987 шера — йиъиех, хlаьта укх шера хьалхарча квартале — ялхнех. Из бахьан долаш 1986-87 шерашкеи укх шера хьалхарча кварталеи потребителашта дlа ца йохьийташ йисай 3,6 миллион сома маьха продукци. Цунца цхьана кийча продукци лоаттаеча складе 1987 шера 1-ча январе яр 1,4 миллион сома маьха продукци, хlаьта 1988 шера 1-ча январе 663 эзар сома маьха.

Из я, дукхагlча даькъе потребителаша дlа ца эцаш йола во продукци. Хlаьта дика йоаца продукци хьаерашта хlанз а боккъонца никъ бехка карагlдалац завода технически тlахьожама службана. Цхьайолча хана ОТК болхлоша хьадехац нормативно-технически документаце дlадехараш нийса леладар, могийт хьаеш йола продукце тахкара ханаш лоацъяр, брак арахецар. Цар гlулакх леладарга хьежжа да хьахулар а. Во продукци потребителашка дlаяхьийтарах, масала, 1986 шера заводо 247 эзар сом гlод текхад, 1987 шера — 353 эзар сом, хlаьта укх шера хьалхарча квартале — 41,2 эзар сом. Тlаккха гlод текхадар, аьнна а мича доал гlулакх. Брак яь продукци юха тоае ма езий. Из дара эш нах, йоаю дукха ха, рузкъа.

Иштта, духхьал карарча шера брак яь продукци тоаеш, хила беззача боарамга кхоачаеш предприяте доадаьд 450 эзар сом. Хlаьта хинна зе бехкебарий чотагlа меттаоттадац. Долче, из дерригa завода букъа lотlадуж.

Ховш ма дий, сверлильни машинкаш предприяте арахецача продукцех керттерчарех лоархlаш йолга. Тlаккха миштай уж? Уж во я, яхаш заводе дукха письмош ух. 1986 шера 3,5 эзар рекламации письмои денад укхаза, 1987 шера — 2 эзар, хlаьта укх шера хьалхарча квартале — 250. Дуккха заявленеш ялх беттагара шерага кхаччалца къоаста ца еш е жоп ца луш юс. Заводо брак арахецара дош массехказза дийцад тайп-тайпарча инстанцешка. Цхьабакъда, хlанзалца ер ма дий, аьнна, хувцаденна хlама дац. Кхоачашъяьяц продукци госприемкага кийчъяра оттаяь хинна дукха мероприятеш. Района а завода а халкъа дозорнеша тохкам баьча дийнахьа 57 пунктах 21 кхоачашъянза яр.

Укхаза бехк баккха боагlа завода госприемка болхлоех. Цар бизза пайда ийбац продукце дикал лакхъяра шоашта еннача бокъонех. Царна мегадац нормативно-техническ документаце технически хьалий стандарташка хьежжа дерригa хувцара болх бизза чакхбаккха. Хан-ханнахьа продукци миштай хьожаш тохкамаш дара лоаттабу тlахьожам мелбаьб, брак чакхъювлийт. Масала, 1987 шера госприемкага гlолла чакх а яьнна, потребителашка дlаяхьийтача 433 эзар сверлильни машинках 500 брак а яь юхаяйтай.

Продукци дика ца хилара бахьанаш кхы а да. Масала, завода керттерча оборудованех 50 процент морально а физически а тишъеннай. Аьшк тедача оборудованех 20 процент ткъаь шера совгlа болх беш йоллаше, эсала латт станочни парк хувцара гlулакх. Из бахьан долаш деталь технологически нийса хьае карагlдалац. Кlезига нийслац оборудовани болх ца беш латташ йола моттигаш а. Цхьан дийнахьа тохкам бича гучадаьлар аьшк тедача оборудоване 156 единицах 40 хьабе болх а боацаш сеца латталга.

Тlеххьарча хана хадданза планови хьокхамаш кхоачаш ца деш хьайоагlа завода коллектив. Хlаьта а инженерно-технически болхлошта премеш тел. Иштта, производство эргаяккхарах, из ханнахьа материалашца lалашъярах, план кхоачашъярах лу, аьнна, бокъо йоацаш дlайийкъай 20 эзар сом премеш. Харцахьа практика я укхаза лелаер. Хlана аьлча, коллективо планаш кхоачашца яра дукхагlча даькъе бехке ба инженерно-технически болхлой.

Лерттlа йоакхо йиц предприяте наьха къахьегама хьалаш тоадара, производства культура лакхъяра. Цудухьа дукха болхлой дlаух заводера. 1986 шера дlабаьннаб 18,4 процент бараш, 1987 шера — 22 процент.

Ритмично болх биц заводо. Аханел совгlа йола продукци арахец бетта кхоалагlча декаде. Цо а «новкъостал» ду дика йоаца продукци хьаяраи договорни декхараш телхадараи. Дуккха моттигаш нийслу нах балха хьабахка тlехьабусаши ханал хьалха цlаухаши. Из бахьан долаш дlадахача шера дукха ха зехьа йоаяьй.

Уж дерригa кхоачамбоацараш хьахиннад завода кулгалхоша, специалисташа, болхлоша хано дlа ма деххара шоай балха перестройка ца ярах. Гlулакх хlанз а къаьнача lаьдалагlа леладу.

Дукха ха йоаццаш республика халкъа тlахьожама комитета заседане дийцар «Электроинструмент» заводо поставкай планаш кхоачашъярахи арахецача продукце дикалахи дола дош. Цига цlенхаштта бехктокх а м е эзар кхоачамбоацараш нийсдалийтарах бехке бола предприяте кулгалхойи специалисташи. Цхьабакъда, духхьал административни взысканешца гlулакх бокъалгахьа доаккхалургда аьлча нийса хургдац. Тахан, завода доалдара кердача хьалашка болх беча хана, керттера де дезар да кхоачамбоацараш дlадахара керда наькъаш лехар, къаьнара оамалаш дlа ца йоахе гlулакх дlагlоргдоацалга кхетадар.

Х. СУЛАМБЕКОВ.

ХЬУВКЪАМА ЛАРД

Догlаш делх - делхац, маца делх аьнна доацаш, юртбоахама ерригача культурай лакха хьувкъам чуэца вlаштlехьдоалийт кхашка хиш дехкаро. Лаьтта дикагlа леладара а беррригача юртбоахама балхашта интенсификаци яра а никъ ба из. Хиш дехка кхаш нийса лeладеш хилча, из дара дlадаха ахча дукха ха ялалехьа меттаотт, лаьтта хьаьндеш деча балхий эффект а къахьегама овсарле а лукхлу.

Цхьабакъда, кхашка хиш дахкара система хьаяьй, аьнна, из дукха техад, аьнна, гlулакх чакхдалац. Цар ши-шегlа лакха хьувкъамаш лургдац. Кхашка хий диллар боккха хьувкъам баккхара лард мара яц. Хьувкъам лакха хилийтара дукха къахьега деза. Хlаьта а, цхьатарра къахьийгача хиш дехкача кхашкара дуккха — дукхагlа хьувкъамаш чуэца вlаштlехьдаргда, хиш ца дехкача кхашкарчул. Амма, мелиораци ца яь цхьадола лаьтташ пайда боацаш дов. Цудухьа вай паччахьалкхено чlоагlа лоархlам бу кхашка хиш дехкара балхий. Массала, 1989 шера кхашка хиш дахкара балхашка лаьрхlа паччахьалкхено вай республика хьахийцад 21 миллион сом.

Миштад вай республике мелиораци яра хьалаш?

Вай республике цу даькъе даьчох, дlахо йодача хана де лерхlачох дувца аьнна дийхар тха корреспондента Х. Накостоева НГlАССР хин боахама министра заместителга Герасименко Борис Васильевичага.

— Вай республике дукхагlа йола мелиоративни установкаш тlом хьалехьа а тlом баьннача хана а хьаяь я. Уж тишъеннай, цул совгlа тахanарча дlадехараштa жоп луш а яц. Уж цахаддаш тоае езаш хул. Укх шера а йир оаха царна ремонт. Апрель бутт болалушехьа кхашка хий дlахийцад.

Хlанзалца цхьаккха новкъарле йоацаш вlаштlехьдаьннад тха из гlулакх дlадахьа. Цул совгlа дукха болх бу оаха кердача лаьтташка хиш дехкаш. Цу хьакъехьа доккхий балхаш деш да тхо Малгобекски Сунженски районашка. Хlаьта а оаха деча балхий доккхагlдола дакъа дlалоац хиш дехка долча лаьтташта комплексни реконструкци яро.

— **Из «комплексни реконструкци» яха дешаш газет дешараш кхетаргболаш дашха вlаштlехьдаргдарий хьа?**

— Аз тхьовра ма аллара, вай республикерча кхашка хий лоаттадара сеть морально къаеннай. Из бахьан долаш кердаяккха езаш я из еррига а. Каналашта аьшкабетонни облицовка а дlадувш мел долча кхашта капитальни планировка а е еза. Лаьтташка хьаlайна минеральни тухаш дlа а даьха, lоцlенбе беза лаьттан тlера тlоа. Из ца дой, цу тухаша чlоагlа lоткъам бу моллагlча а дlаювш йолча культураштa. Цул совгlа «комплексни реконструкци» яхача дешашта юкъе доагlа хlанзарча лакха овсарле йолча догlан хьисапе хий тохача установкаех пайда эцар а иштта кхыдола а дешаш.

Хиш дехкача кхашта гlулакх деш республике ворхl управлени, пхиъ ремонтно-гlишлон ПМК, Автобаза, УПТК, проектни группа, Гидрогеологомелиоративни парти я. Цу подразделенешка болх беш ши эзарнел совгlа саг а ва.

— **Тlаккха фу аргдар lа шоай дакъа дегlакхувлара перспективех?**

— Таханарча денна республике ира латт хин дефицита проблема. Цу гlулакхо тхона доккхий декхараш тlадохк. Хин кхом бе беза. 1990 шу хьатlакхачалехьа додача хишкара хьайдеш дола хий 15 процент кlезигде деза тха. Тийрка хий тоъац. Хlанзалца Волга хинга дог доахаш дар тхо. Хlаьта а, паччахьалкхено къулбаседера хиш юхадерзадара проект тlа ца эцар бахьан долаш, долча хих кхоачам бе безаш эттад гlулакх.

Амма, Тийрка хий пхе республика декъаш да. Нохч-Гlалгlайченна шера кхоачар 1 миллиарди 600 миллиони кубически метр хий да. Цунах кхашта лаьрхlа — 850 миллион. Из хий хlанз а тоъац, хlаьта 1989 шера цхьа эзар гектар керда лаьтташ да хиш дахка дезаш.

Фу де лерхl оаха а долча хих кхоачам хургбоалаш? Эггара хьалха цу хьакъехьа де дезар,—хих пайда ийбеш долча боахамий кулгалхошкара из гlулакх ма доагlгlара хулга хьадехар. 1991 шера денз йиззача хозрасчета хьисапе бергба оаха болх, хий мах тела безаш хургда. Колхоза, совхоза кхашка оаха дlахецача хих цар тхона мах тела безаргба. Тlаккха-м шоаш а кходергдар цар хий.

Цар хих тела мах оаха дlаухийтаргба кхашта хий лоаттадара системана комплексни реконструкци яра а керда лаьтташ тlа хиш дахкара а.

1989 шера комплексни реконструкци е еза тха 5 эзар гектара тlа, кхойталагlча пятилеткe — 35 эзар гектара тlа. Болх кхы а дукха ба.

— **Кхоана шун цlей да. Цунца дувзаденна бакъахьа хетар lа шоай хьалхалаттарий цlераш яьхача.**

— Уж тхона дика йовзаш цlераш я. Грозненски объединене гlолла: бульдозерист К. В. Космынин, экскаваторщикаш Н. В. Попов, З. Ахаев, М. Бачаев, водитель Б. Б. Нальгиев, скреперисташ Е. М. Коломыцкий, Н. Калина, Шелковски объединене гlолла: план 139 процент кхоачашъеш вола экскаваторщик Н. Д. Рожко, план 150 процент кхоачашъеш вола бульдозерист Д. Шахкиев, Надтеречни объединене гlолла: экскаваторщик В. И. Луганский, водитель Хь. Хажмурзаев. Сунженски объединене хьалхалаттараш ба экскаваторщикаш М. Н. Молокови (180 процент) Н. Г. Моисееви (139 процент) бульдозерист А. Д. Абдулаев (164 процент), Алхан - Чуртски объединене: скрепера машинист А. Х. Арчаков.

Юххера цхьа зlамига «къайле» гучайоаккхаргья аз: цу лакхе цlераш яьхача наха цхьацца совгlаташ дергда оаха. Цlей хьатlакхоачаш, уж а царна уллув болх бу дуккха къахьегамхой а дегтlара даькъал бувца лов сона.

Къахьегама ресурсаш: мишта пайда эц царех

НАЬХА ХЬАШТАШ ТЕРКАЛДЕ

ДукхагIйолча хана паччахьалкхен плана социалистически декхараши кхоачашдеш хьайоагlаш яле а, укх тlеххьарча массехк шера ший производственни низех, къахьегама ресурсех бизза пайда ца эцаш, болх берех я «Чеченингушводстрой» гlишлон управленена чуйоагlа Аргунски аьшкбетона изделей завода коллектив. Цо арахецача продукцех дикка дукхаяр стандартни йоацаш, технически хьалаша дlа мадеххара йоацаш я. Биззача низаца болх бе йиш йоацаш хьайоагlа завода коллектив шийтталагlча пятилетка шерашка а.

Цкъа санна дуккхаза а оарц дийхад цо «Чеченингушводстрой» гlишлон управлене кулгалхошкара, парте Шалински райкомагара стандартни йоаца продукци ара ца хецийташ соцаяра шийна эшаш дола гlо де, яхаш. Предприяте кулгалхоша хьа ца [...] еш соцае езаш лерхl ДБК, БВ, ВВ яха стандартни йоаца аьшкбетона изделеш. Цудухьа уж производствера дlа а яьха, хlанз гlишлош хьалъеча lалаьмате чlоагlа эшаш йола Б. ОТ яха аьшкбетона изделеш арахеца йолайича бакъахьа хеташ яр завода коллектив. Цхьабакъда, из арахецара низ дlакхоачаргболаш технологически оборудовани яц заводе. Долче, цун вlаштlехьдалац биззача низаца къахьега, производственни низехи оборудованехч боагlгlача боараме пайда эца.

Цунца дувзаденна укх шера январь бутт бовча деношка аьшкбетона изделей завода кулгалхоша, партийнии профсоюзнии организацеша а цу даькъе шоашта гlо дехаш укх тайпара каьхат яздир КПСС Шалински райкома секретарага: цар цунга дехар дора шоай предприяте болх дlа ца бохийташ, цуниз баргал етташ бола ПМК-5. СПМК-9 кулгалхой цlенхаштта партийни хьакъехьа бехктокхаме оза, яхаш. Завода реконструкци елга цар чакх ца даккхарах чlоагlа хало оз предприяте коллективо. Цхьа шу совгlа ха я цар цига инженерни коммуникацеши пропарочни камераши хьалъеш латта. Иштта цхьа шу совгlа ха я вlашагlа а елла, зlамигача полигоне болх ца беш КБ-100 яха башенни кран латта. Кабель ца хиларах йоккхача полигоне болх беш яц козловой кран а. Иштта кабель хувца безаш болх ца беш латт кхыйола къаьна кранаш а. Нагахьа санна, уж дешаш ший ханнахьа къоастадича аьшкбетона изделешта еш йола пропарка дуккха дикагlа хургъяр, кхыча балхаш тlа хьожае йиш хургъяр цигара тракторий цу тlара трактористи, таро хургъяр зlамигача а йоккхача а полигонашка яьсса латтача камерех пайда эца. Уж дешаш сихагlа къоастадича завода коллектива вlаштlехьдаргдар арахеца продукци дикагlа а дукхагlа а хилийта. Из санна дола каьхаташ дуккхаза яздаьд цар «ЧИВС» кулгалхошка а. Цар оаз дlахазац царна а.

Предприяте коллективага производственни мощностех бизза пайда ца эцийташ дола бахьанаш дукха да укхаза. Завода арматурни цехе тоъаш яц кхаь тайпара сварочни машинаш, ши трансформатор, арматура тедаш йола цхьа станок, из соттаяра йола цхьаьккха станок, подвесной электрически кран, кхыйола оборудовани. Йоккхача полигоне чlоагlа эшаш я ткъаь тоннага дlакхоачаш бола мухь айбеш йола козловой кран, шиъ подъемник, шин тайпара бетоноукладчик, кхыйола оборудовани.

Духхьал технически даькъера бахьанаш хинна lац тха коллективага производственни мощностех бизза пайда ца эцийташ дараш, яхаш дувц заводерча стропальщика Ибаева крановщицаша Чагаевас, Слесаренкос, кхычар а. Цар lокадаш дувц къахьегама хьалаш lалаьмате во хиларах. Производственни цехашка чlоагlа бlеха я, тlаьда а хотта а ба цехашка, производственнии гlишлони отходаш латт, дlа-хьа кхийса яда аьшкбетона изделеш, брак йолаш хьаяь йола продукци гувнаш а даь, дlаоттаяь латт завода цехашка а царна гонахьа а. Масала, хьаэцаргъя вай аьшкбетона изделеш хьаеш йола цехаш. Цар чу латтача lанаро крановщикаш а стропальщикаш а шоайла бlарга го таро хилийтац, наlараши кораши деха да, кизгаш а ца тохаш, полиэтиленови пленкаца дlакъайла да кораш, цехашка болх беш яц вентиляци, дехьара а сехьара а мух чухьекх цехашка. Цхьабакъда, цу гlулакхашка хьожаш е цар бала болаш а саг корагlац болхлошта. Уж кхоачамбоацараши халонаши нийсъяларах биззача низаца болх бе вlаштlехьдалац завода коллектива. Эца боагlачул дукха кlезигагlа пайда ийбу производственни мощностех, цехашкарча оборудованех. Цунца дувзаденна болхлой балхара дlабувл. Шинкхаь сменагlа болх вlаштlехьбаккха низ дlакхачац. Цехашка йоацаш я душевойш, кхыметтел кулг-юхь дулла моттиг, хlаьта салаlара йолча моттигах дувцилга а мичад. Мелаш дола хий дац. Барзкъаш хувца а моттигаш яц цехашка. Лоацца аьлча, кий а яьккха мара да тlавоагlаргвоацаш да предприяте хьагуш дола сурт.

Кхы дикагlа дац къахьегама хьалаш бетоно-смесительни, растворо-бетонни узлашка. Дlа-хьа мел хьежача гуш я укхаза а брак яь латта продукци. Арматурни цехера душевой, бытовкаш lалаьмате во я, болх беш яц цига вентиляци. Дуккхача хана денз списанни хила еза морально а физически а къаенна, тишъенна йола оборудовани я укхаза болх беш яр. Иштта дола кхоачамбоацараш дийцар зlамигача полигона крановщица Абубакаровас, формовщица Матуевас, кхычар а.

Мишта lалашбаьб - теш предприяте болхлой эшача оборудованеца? Саготта цига эшаш йола оборудовани ца хиларах, хlанз а тlехьа болх беш я укхаза дуккхача хана денз списани яь йола 153 эзар гаргга сом мах бола 24 оборудовани. Хlаьта арматурни цеханеи йоккхача полигонаи реконструкци яьяц, цига кердa дlаоттаяра еррига эша оборудоване 17 единица я. Иштта къахьегама хьалаш во долаш я маркхала - бетонни узел а.

Заводе йоацаш я массехк трансформатор. Цхьабакъда, заводе хьа а ена, дlа ца оттаеш латташ я чlоагlа эшаш йола керда оборудовани. Цу даькъе бехке я лакхе белгалъяьхача ПМК, СПМК коллективаш. Къахьегама а культурно-бытовой а хьалаш ца хиларах чlоагlа леткъаш ба йоккхача полигона мастер Хашумов, формовщикаш Мазаев, Мусаигов, кхыбараш. Цар бытовка вагончик я, барзкъаш хувцара йола шкафаш чу а латташ.

Ткъаь итт шу дизад завод болх беш йола. Цу шерашка хувцаденна хlама дац укхаза воча оагlорахьа мара. Цудухьа болхлой дог лелх шоаш беча балхах. Иштта во ювцача заводе балха бахка раьза бац нах. Уж а кхы а бахьанаш нийсдаларах заводе вlаштlехьдалац производственни мощностех бизза пайда эца. Цудухьа лоха да болхлой алапеш а.

Мичча бесса яь а план кхоачашъелга завода коллективагара дlадех «ЧИВС» кулгалхоша. Хlаьта ца эшаш яр а тlехьа продукци ара а хецаш, завода коллективо рапорташ тел. Цу тlехьа корзагlбаьнна хьувзача предприяте а иштта управлене а кулгалхошта дицденнад коллективана хьаштдола социальни дешаш. Дукха да заводе кулгашца ду хала балхаш, производственни участкашка антисанитарни хьалаш да, кхерамзлен техника бокъонаш, къахьегамеи производственнии дисциплина телхаеш моттигаш нийслу. Уж гlулакхаш нийсдаларах бизза пайда ийбе вlаштlехьдалац производственни мощностехи къахьегама ресурсехи.

Р. ЯКУБОВ,
Б. КОСТОЕВ.

Кхоана—гонахьара Іалам лорадара Дерригдунен Ди

ХОЗАЧУН ХАМ БЕ

1972 шера Стокгольме ВІашагІкхийттача Къамий Организаце конференце тІаийцар хІара шера 5 июне гонахьара Іалам лорадара Дерригдунен Ди лархІа.

Іалам лорадар хІанз ерригача пачхаьалкхений политиках дІакъоастаде йиш йоаца дакъа а хинна дІаэттад. Цунна эггара дукхагІа теркам тІабохийт вай мехка, социалистически дунен тІа.

Парте программни положенега хьежжа пачхаьалкхено радикальни гІулакхаш ду гонахьара Іалам лорадара, Іалама ресурсех кхом беш пайда эцара. Из белгалдаьккхад СССР 1986 — 1990 шерашка а 2000 шерага кхаччалца а экономически социальни дегІайоалаяра Кертерча лостамаш тІа. ТІакхета доагор, энерги, материалаш хила еза уж кхояра чотагІа хьахинна. Іалама ресурсех комплексни пайда эца беза, зехьа довш дар а пайда баргбоаца расходаш а ма могга кІезигагІа хилийта лерхІ. Масса долча хІаман тІехь а халкъа боахама хьашташта эша рузкъа хьахулаш йола моттиг хила еза ресурсаш лораярах.

Атмосферен хийи бІех ца далийтара вай пачхаьалкхен отта а я, юкъейоалаяьй зене йола хІамаш фега дІаяхийтара эггара зІамагІйола нормаш.

Мехка производительни низаш дегІадоаладарга дІадохийтача пачхаьалкхен ахчах хІара итталагІдола сом Іалам лорадарга дІадохийт.

Дукха хІама дІадахийтар вайцига, Нохч-ГІалгІайчене, Іалам лорадарга, къаьстта XI пятилетке. ДІадахача пхе шера пачхаьалкхен бюджета ассигнованеех 24 миллион сом дІадахийтад цу гІулакхага. Цу ахчах хьайир г. Грозне, Аргуне, кхыча нах бахача пункташка очистной сооруженеш, юха а шозлагІа а хий чудайтара системаш. Цу дерригне а йиш хилийтар Шолжа чу. кхычахьа хишка тувса бІеха хІамаш кІезигъе, цІена хий боахама гІулакхашка дІадахийта.

Хьал а я, болх бе йолаялийтай промышленни предприятешкара 128 газопылеуловитель, автомобилаш газаца болх беча йоаха газонаполнительни ши станци. Из бахьан долаш атмосфере кхоачаш хинна бІеха хІамаш шера 30 эзар тонн кІезигьеннай.

Цу дерригне гІо дир гонахьара Іалам цІендара. Фо, Шолж, кхыдола долха хиш цІендаьд.

Пхе шера 9 эзар гектарал совгІа хьу, 6200 гектар хула хьунъоасаш дІаегІай, промышленни гІулакхашта дохадаь хинна 2500 гектар лаьтта юрта боахама меттаоттадаьд.

Хьайбаш, оакхарий лорадара а дебадара а биотехнически гІулакхаш даьд.

Іалам лорадечеи цун рузкъаш дебадечеи пачхаьалкхен гІулакхел совгІа общественноста. Іалам лорадара Ерригсоюзни общества члений инициативагІа дукха хІама даьд. Цу тІехь къаьстта хьинаре болх бу Ведана районе бахача наха шоай райисполкома инициативагІа. Сержень-Юртарча № 2 йолча юкъерча школа хьехархой инициативагІа Хулхулау яха а кхыдола а зІамига хиш царна йисте Іокхувсача нувхех цІендаьд цар бердашка хьу егІай, хьасташ цІен а тоа а даьд.

Из тайпа хІамаш даьд Урус-Мартана районе бахача наха а.

Лаьтташ, хьунаш, пайдане йола чоапилгаш, кхыйола са доалла хІамаш лораеш гІулакхаш даьд Сунженски района «Ассинский», совхоза, Урус-Мартановски района «Солнечный» совхоза специалисташа, болхлоша, бурув деттача балхий Горячеводски управлене.

Город Грозне цхьайолча промышленни предприятешка боагІаш бола теркам тІабохийт фо, дІаегІа хьу, гонахьара территори цІенъяра а тоаяра а. Из гІулакх дика ду «Союзавтоматстром» экспериментальни заводе, «Чечингавтотранс» объединене автобоахамаша, СССР 50 шу дизара цІерагІча Грозненски химически заводе, кхычахьа.

ХьатІакхувча тІехьенна экологически кхетам луш профессиональни боккхача боараме болх бу политехникуме, университете, медицински училище. Шелковская яхача станица школашка, Назрановски района цхьайолча школашка, учета механизаци яра техникуме, педучилищешка, къонача натуралистий станцешка.

Бакъда, Іалам лорадара а цун рузкъех кхом беш комплексни пайда эцара а хьакъехьа пачхаьалкхен организацейи общественностен боараме республике доккха хІама даьд ала йиш йолаш дац. ДукхагІча даькъе Іаламах пайда эцара мара из лорадара тІаяха яц уйла.

ВІалла ла йиш йоацаш гІаьре хьисапе гІулакхаш леладу итташ шерашка. «Грознефтеоргсинтез» объединене предприятеша фон Шолжи бІехдеш, лаьтта толхадеш, лаьттагІара доаха рузкъаш доалеш. ЧІоагГІа зене йола эзараш тоннаш чакхъяьккха серни кислота Іомехкаю. Іанарца гІатта а гІатташ, цо толхаю баьцовгІаш, юрта боахама культураш, наьха доалахьара хьайбаш.

Моттигерча медицински служба даннеегІа гор. Грозне Октябрьски районе бахача нахах 30 процент бараш тайп-тайпара лазар кхийтта цамогаш хиннаб цига серни кислота, миста гудронаш, кхыйола бІеха отходаш Іомехкаеш хилар бахьан долаш, хІаьта 14 саг дІадахача шера дохьаж кхийтта хилар.

Депутатий Совета исполкома заседане дувца дезача дІакхаьчар гІулакх, лакхехьа латтача органашкара хьал тоадара гІо а дийхар.

Город Грозне баха нах, къаьстта Заводской районе а Кирова поселке а бахараш, мехкдаьтта чакхдоахача заводашкара хьауха газ кхийтта фо дуаш ба. Хила йиш йоацача тайпара чІоагІа толхаду фо цига. Эггара дукхагІа хул цига нах цамогаш пехкашта, дега, цун пхаьнашта хулача лазарех.

Шолж бІехду мехкдаьтта продукташца.

ХІана хул из иштта?

Гонахьара Іалам лорадарах сопамаш даьд СССР Министрий Совето, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето. Бакъда, цу объединене хІанзалца даь хІама дац цу хьакъехьа.

Лаьтта, дІаегІа хьу, хий пайдане чоапилгаш, са доалла хІамаш лораяра хІама деш яц «Агропрома» республикански комитет.

Дуккхача фермашка дац цІено ю гІирсаш, кхо лоаттаду моттигаш. Кхо а кхыйола отходаш а додача хин е хий долча Іамашта юхе Іокхувс. Масала, иштта да из Шаьла районе «Джалка» совхозе.

Минеральни удобренеш, ядохимикаташ ара юккъе латт, догІо йоча а еш, йоха а еш, уж кхоач хий дух дувлача, артезиански хишка. Масала, Надтеречнии Сунженскии районий шахтни гІувнашка, артезиански скважинашка кхаьчай уж. ХІаьта цар чура хий мел бахача наха. Цу хицара гучаяьннай сага дегІа унахцІенонна айпе йола химически соединенеш.

НГІАССР Министрий Совето тІанийцабар долха зІамига хиш лорадарахи цар йистошка Іамарч хьалдарахи бола соцам. 2 — 3 шера йолча хана цига кІезига низ бола хьайбаш кхоаба 53 ферма дІаяккха, 21 капитальни гІишло кердаяккха, хий долча йистошка хьу йогІа, кхыдараш де лаьрхІа яр уж.

Из де декхарийла я шоай территореш тІа гІолла долха зІамига хиш дола совхозаши колхозаши. Из ха дІаяхай, цхьанне а цхьаккха хІама даьдац. Из ца дарал совгІа, хий лораде дезача органашеи райисполкомашеи мукъа а луш (Шалински, Грозненски райисполкомаша) хий долча ягІа хьу йолча моттигашка гІишлош хьалъяьй. Царгара хьадаргда хий бІехдергдола хІамаш. Масала, автомашинаш тоаю мастерскеш, автомобилаш цІенъю станцеш, хьайбаш кхоаба фермаш.

Доккха зе даьд дІайийнача культурашта хула лазараш дІадоахаши са доалла зене хІамаш йоаеш технологи телхаеш хиларо. Мархкал беш йола моттигаш хий дехкача каналаш тІа, додача зІамигача хин йисте хул. Канала чу е додача хила кхувс отходаш, дІа ца йохийташ йиса ядохимикаташ, уж лелаяь инвентарь, кхыйола хІамаш цу хи чу цІенъю.

Цох дов нокхара мозий, кхыйола пайдане чоапилгаш, хьайбаш, оакхарий. Масала, из хІама хиннад «Гехинский» совхозе.

Районни газета тІа арабаьккхар ер хоам: «Троицки станице бахача нахага дІахойт оаха дІайийнача культураштеи бешамаштеи 12 мае чІоагІа Іаткъаш дола дохьаж тоха тхоаш доахкилга. Дохьажо дийна бежан, доадаь коа тІара оалхазараши, нокхара мозийи дІатокхаргдац совхозо», аьнна. Сунженски районе из хІама дир молхаш тохара хан методаши телха а еш. Из даьдар «Гехинский» совхозе а.

«Іалам лорадараи Іалама ресурсех дикагІа пайда эцараи кхы тІа де дезачох» болча НГІАССР Министрий Совета соцам тІа аьннар мишта кхоачашду юкъедахьа деза предприятейи организацейи социалистически яхьа итогаш еча хана.

ХІаьта хьан кхоачашбу из соцам вай республике? Цхьанне а бац, яхьа итогаш еча хана теркал а дац. Иштта хІама хилар, масала, Шалински района яхье хьалхара моттиг а луш, из республикански сийлен Улга тІа йоаккхача хана.

ХІаьта экономически хьало хьалхадоах вайна таханара а тІехьа тІайоагІача ханара а декхар.

Вай хана эггара воккхагІволча радиохимика Гленн Сиборга аьннад: «Цхьан къаьсттача мехка меттел. хІара къаьсттача сага а гІулакх вай кхоанара кхел къоастаергйолаш глобальнии цаІ хиннеи дІаэттай вай цивилизаци».

Хьадувла, из дага лоаттадергда вай гонахьара Іалам лорадара Дерригдунен ди — 5 июнь белгалдаьккха а ца Іеш.

Е. ТРЕТЬЯКОВА,
ВООП республикански совета бехктокхаме секретарь.

ХИЙ—ВАЙ ЙОККХА ГАНЗ

Іалам лорадареи цунна хьаькъалца доалдареи шоайла къоастаде йиш йолаш хІамаш дац вай хана. ХІана аьлча, юрта боахама экономика чІоагІъяр дукха тиййца да Іалама ресурсий (къаьстта лаьттани хини) хьалах. ХІаьта вай хьалторо а хул цу халкъа рузкъах пайда ийбарга хьежжа. Чакхдоаха гІулакхаш дукха дале а, лечкъа сенна ду из, талхаш латт Іалама хиш, дІайоалаш я цун вахара свойстваш. Мехка цхьайолча регионашка кІезиглуш доагІа мела хий. Цу тайпара хІама нийслу Нохч-ГІалгІайчен цхьайолча районашка а, республике гІолла чакхдолаш 300 хийи хин тоталги доллашехьа.

Масала, соахка Іалам лорадара Ерригсоюзни общества республикански совете хица Іалашо яра новкъостал де тхона, яхаш дехар де вера Шалински района Октябрьски юрта Совета председатель нов. Орцуев. Ахкан юккъе юрта ІотІакхачалехьа докъалу Хулхулау яха хий. Из бахьан долаш 5 километр гаьна дІа а ухаш хий кхухь юртахоша. МалагІа да хий лакъара бахьанаш? Шеко яц, кхашта деттара хий дукха дІайиду. Цхьабакъда, укхаза да цхьаькха цхьа лоархІаме бахьан а. Юрта гІолла чакхдоалача хин бердаш тІара баьцаш дІаяьхай. ХІаьта ховш ма дий берда йистошка ягІача баьцашен гаьналгашен хий кІезиг ца долийталга.

МалагІа наькъаш хьеха йиш я председателa? Эггара хьалха бердаш тІа дІайогІа еза хьу. ШоллагІча даькъе, хих пайда ийбара общественни тІахьожам оттабе беза.

Цу вай ювцача Шалински районе Мечиг яха хий кІезигца далийтара боахамашта юкъерча лесхозо 2 гектар хулача майда тІа дІаегІаяр бІарий гаьнаш. Цхьабакъда, «Куйбышевский» совхозо хина дІатІакхаччалца аьхар из моттиг, учебно-производственни комбината харбазаш лелае лаьтта дІа а луш. Цу тайпара, укхаза гІожа толхадаьд хий лорадара дола законодательство.

Масала, хьаэцаргъя вай цхьаькха цхьа район. ВООП республикански Советага Назрановски района Наьсар-Керте бахача наха хоам бир райисполкома соцамагІа хьасташ дувлача моттиге цІенош хьалдара наха лаьтташ дІадийкъад, аьнна.

Дуккхача хана денз цу хьасташкара хий мелаш хьабоагІа Наьсар-Керте баха нах. Цунах пайда ийбу ерригача Назрань яхача городо а. Цудухьа сона хетаргахьа, райисполкома кулгалхой сихбеннаб цу моттиге лаьтташ дІадекъа, аьнна соцам тІаэца. Тхога а Нохч-ГІалгІай геологоразведочни партега а ца хоатташ, бокъо яцар цар из де.

Цхьаькха а да. Наьсар-Кертерча мах баь варгвоацача хина хьастех бІеха Іамилгаш хулаш латт. Укхаза дІакхувс кхо, денна хьайбаш, мукхдиаь аьшк, автоскаташ, деха кизгаши пхьегІаши. Иштта, Іаламо камаьрша хьалу из цІена хий наха бебашха ца хеташ леладеча гІулакхаша эпидемически кхерамеча хьале кхоачаду. Нувхашца бІехъяьй бахача наьха хьайбаш доажадара дукха пайда ийбе таро луш йола итташ гектараш дІалоаца майдаш. Халахет цу тайпара хІамаш массанена а (юрта Совета, цун депутаташта, наха шоашта) га а гуш леладар, мегийташ хилар. Хабараш дувцар мара, дІаара а ваьнна уж беркате даьгІенаш нувхех, кхычох Іоценъе шийна дага а деха дІаотташ саг вац.

«Сердало» газета оагІонаш тІа кепатехад «Баьццара талгІе» яха ший лоІаме экономически акци чакхъяккхарах дола машара Дерригдунен Совета кхайкарал. ЧІоагІа ловра, из хьал а лаьца Наьсар-Кертерча комсомольцаша, дешархоша, общественносто лоаццача хана юрта гонахьа порядок йоре, хьасташ доахка моттигаш, Назранка яхача хин шаьра аренаш нувхех ІоцІенйоре цига парк йоре.

Т. ЕВГЕНЬЕВА.

Хано хьахьокхаргда

Дукха ха йоаццаш хиннача шоай собране «Грозненский» совхоза коммунисташа цІенхашта дийцар шоай боахаме Іалам лорадара даькъе дечохи цига долча кхоачамбоацарехи. Къамаьл ира а керттерчоа тІадерзадаь а дар. Гуш дар дуккхача шерашка из дош укхаза теркал ца деш дуташ хинналга. ДІахо ла йиш йолаш дацар цу тайпара хьал.

— Наха шоаш кхетадаьд Іаламца бегаш бе йиш йоацалга, — аьлар совхоза парткома секретара І. Амирхаджиева. — ХІара денна шерлуш йоагІа химизаци чІоагІа Іаткъ лаьтта нна, фена, хина. КІезига зе дыц хьайбай фермашта, дагадеххача кхои нувхаши дІакхувсача наха. Цу тайпара хІамаш кІезига дац тхо долча.

Бакъда, юрта Советий кулгалхой сихлуш бац бехкебараш гучабаха а царна гІод тоха а. Цул совгІа кхои нувхаши дІакховса мегаргйола лаьрххІа мотигаш а къоастаяьяц цар. Бакъахьа дацар-те совхозо кхо ший кхашка дІакхихьача? Іалама ду зе а лаьгІлургдар, хьуквкъам а алсамбаргбар.

Ала йиш яц, Іалама ду зе дІадаккхара е из лаьгІдара совхозе хІама дыц, аьнна. Укх тІеххьарча хана цхьайолча фермашта гонахьа карташ яьй. ХІанз шоай къаьстта территореш я цар. Хьалха бульдозер хьа а йоалайий, фермай коара аратоттар кхо. Цох кхоачам бора. ХІанз из де йиш яц. ШоллагІча отделене хьалъяьй удобренеш, химикаташ лелаю склад. Теркам тІабохийт совхоза доазон тІа йолча юрташка, бригадай культстанашка, фермашка гаьнаш дІайогІара а.

Цхьабакъда, хьадаьр Іалаьмате кІезига да. Цхьаннегара дІанйккхача юхейисача отделенешка дохьажахимикаташ, минеральни удобренеш лелаеш складаш яц. ДогІо йошаеш, малхо йокъаеш ара латта, уж саго лораяц. Цудухьа цига тІаух хьайбаш, коа тІара оалхазараш. Хийла моттигаш хул царна йисте бераш ловзаш а. Из цаІ да. ШоллагІдар — догІа дийлхача хин тоатолаша дІа-хьа кхухь уж, лаьттагІа чуюъ. Доккха зе доал царех лаьттан кІалхарча хишта.

Ялат леладеча хьатта хийла моттигаш хул дохьажахимикаташ наха кулг-кара етташ. Из ду цу гІулакха лаьрхІа машина совхозе йоллаше а. ХІаьта ялат леладу склад юрта юккъе ма йоаллий. Цхьайолча хана цигара болхлой дохьажахимикаташ ара Іо а оттайий, дІа-хьа боал, чуболх. ХІаьта ахкан замалахь, ялат кхухьа машинаш йолаелча, бокъха бала хул гонахьа бахача нахага. Сахьалдаккха йиш йоацаш дом латт укхаза. Цкъа мо дуккхаза дийцад из склад юртал араяккха еза, яхаш, цхьабакъда, хувцалуш хІама дац.

Центральни ремонтни мастерске болх баь даьнна даьтта чудетташ кІоаг бац. Из бахьан долаш дагадеххача Іоухийт из трактористаша, шофераша, комбайнераша. Цох дІатоха мегаргда мотораш е тайп-тайпара оатхалашюлаш Іоухийта бІеха хий а. Іи хиле феца дІаув из, е лаьттагІа чудуъ.

Кхы а да ремонтни мастерске ца дувцаш дита йиш йоаца кхоачамбоацараш. Из — укхаза вентиляци ца хилар. Іалаьмате воча, унахцІена доацача хьалашка болх бу наха.

Совхоза коммунисташа чІоагГІа дог лазаш дийцар доахани хьакхарчи леладеча цхьайолча фермашка бІеха хиш чакхдоаха фильтраце кечалаш болх беш ца хилара. Из бахьан долаш цІенданза дола хиш канала чу а цигара Шолжа чу а кхоач. ХІаьта из мел зене хІама да хьахьекхар дукха ха йоаццаш моттигерча кирпишк еча завода Іам чу нийсденначо. БІеха хиш чудахарах дукха чІъаьрий дайра, доккха материальни зе хилар.

Совхозера дукха хьайбаш туберкулези бруцеллези долаш да. Массанена ховш да, уж сихха дІа-хьа доала лазараш долга. Цхьабакъда, деш хІама дац царца къовсам лоаттабара. Цамогаш долча хьайбай кхо массанахьа дІа-хьа доаржаду. Цу юхе кхест нах, доалахьара хьайбаш, коа тІара оалхазараш. Цу гІулакха бехке болча наьха цІераш яьхар совхоза коммунисташа. Уж ба керттера зоотехник А. Арсанукаев, керттера ветеринарни лор С. Хургаев, отделеней кулгалхой. Планаш кхоачашйичахьа, юхедисачох хийцІий хиладалар, яхаш, багІа хургба-кх уж.

ХІара шера кердаяраш дІайогІе а, кІезига я юрташка гаьнаш. Деш хІама дац хьалха дІадегІа хьун оасаш тоадара а. ЛоархІаме да из дош сихха къоастадар.

Іалам лорадара даькъе дукха болх бе безаш ба совхоза доазон тІа баха нах. ХІаьта цига хьалхле лелае езараш, шеко йоаццаш, коммунисташ ба. Кхычарна масал дала деза цар. Иштта уйла йолаш дІа-хьа къаьстар уж собранера. Хано хьахьокхаргда цар дош чІоагІа да е дац.

М. МУРАТОВ.

ПОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Естественни историе Къаман музеера английски Іилманхой группа Сахара яхача гІомара арен къулбехьен даькъе хинна цІаеча, гучадьлар, цар леха хІамаш догдоахаш хинначул дикка тІех йолга. Цар тохкаш хинна район ший тайпара йІаьхий яр хьайбай тІехкашца, масала динозаврийчарца.

БІаь совгІа йола динозаврий тІехкий голаш дика упаковка а яь чІоагІа лораеи Лондоне дІаяхьийтай. Укхаза уж Іилманхошта тохкамаш дара мах баь варгвоаца объект а музея керда экспозици а хилар.

СУРТА ТІА: Іилманхой шоаш лехача хІамашца.

Камера Пресс—ТАСС сурт.

«Правда» газет немций меттала

Венерча газетни киоскаша шоай эцархошта хьалхашка дихьар Австре немций меттала арадаьккха «Правда» газет. СССР столице араьккха московски оригинал санна да из.

Цу событе Австрерча наьха меттел вай мехка Коммунистически парте керттера газет дІадоаржадергдолча цун лоалахарча ФРГ-еи Швейцареи бахача наьха а теркам тІаззар. Советски халкъа вахар, гласностеи демократизацеи гІолла хьаллаьца уйла кхычахьа гІолла ювцаш а йоацаш ше ма ярра дІакхоачаргъя малхбузерча читателга, толхаяь а йоацаш вай обществе хулаш йола чоалхане процессаш йовзаргъя.

Немций меттала «Правда» арахецара истори ши шу хьалха доладелар Венерча, адвокат Христофор Раабе керте латтача йоккха йоацача группас эрсий оригиналал ши ди мара тІехьа ца доалийташ «Правда» хІара диййнахьа немций меттала арахеца решени йича. Укхаза ала доагІа «Правда» материалаш английски меттала США къаьсттача изданеегІа араювлаш хилар а. Газета бІарча номераш араяха гІийртаб США а кхыча мехкашка а.

Немций меттала «Правда» арадоахача общества — Х. Раабе президент волча «Правда Аустрия ГМбХ» яхача фирма правлене — коллектива болх нийсса вІаштІехьбаьккхаб, цунга я эггара кердагІйола вай ханара техника, йоккха квалификаци йола дукха переводчикаш. Цудухьа толаме ду цо ший гІулакх.

Вене «Правда» арадоахача юкъе дакъа лоацаш 60 саг ва. Столицана дукха гаьна йоацача городокерча типографе кепатох из. Юххьанца арахеца лерхІ 15 эзар экземпляр. Уж лаьрхІа я немций мотт мел бувцача дерригача мехкашка дІаяхьийта. Газет киоскашка гІоргда, из хьаухаргдолаш язде а йиш я.

Из керда газет арадаккхара хетаяь пресс-конференци дукха нах тІаболаш а цІей дездеш санна а яр. Цига баьхкабар Австреца лоалаха долча мехкашкара журналисташ. Немций меттала «Правда» арадаккхарах укхаза дувцар керда уйла хьахилара цхьан толамах санна.

Георгий ОСТРОУМОВ,
АПН соб. корр.
Вена.

Сальвадор вай планета эггара чІоагІагІа тІема кхоххкам латтача моттигех цаІ я. Цу мехка даггара цІий Іоухийташ бола граждански тІом дІахо беш ба, цо дукха нах боабу, цхьадолча даькъе бераш а тІехь.

ДІабахача бетта Фарабундо Марти цІерагІча къам мукъадаккхара Фронта (ФНОФМ) бІухоша режима эскарашта дикка зе даьд: карателий 460 саг вийна а човнаш яь а ба. Америке хьаяь пхиъ военни вертолет йохаяьй, герза, боеприпасий, военни снаряжене йоккха парти хьаяьккхай.

Сальвадорски эскарашеи полицеи, хІаьта иштта ультраправи террористически бандаша тІем тІа шоаш партизанаша эшабича из ла ца могаш маьрша нах боабу, репрессеш чакхйоах. Сан-Сальвадорерча информационни агенстваша хоам баь ма хилара, тІеххьарча хана мехка цар карах прогрессивни политически, профсоюзни, студенчески организацей итташ викалаш байнаб. Ер шу дІадоладелча денз «де доацаш байначар» спискаш тІа юкъеіва 32 саг. ФНОФМ кулгалхоша белгал ма даккхара Дуарте марионеточни кабинета аргІанара террор а нивбар а дІадоладаьд, кхы а чІоагІагІа таронаш хьаухулаш, низ алсамбоалаш латтача къаман юкъара восстани юхатохара духьала.

СУРТА ТІА: укх тайпара сценаш массазара хІама а хинна дІаэттад Сальвадорепартизанаш лохаш наха чухьеж, наькъашка документашка хьеж.

Пренс Латина—ТАСС сурт.

ЮАР-е ТОПАШ ТОХА ЯЬ КЕРДА ПРИГОВОРАШ

Ши шу хьалха ЮАР-а лакхерча суда Трансваальски отделене «шарпевильски ялхнена» яьча судо дуне цецдаьккхар. Цхьаннена а хацар хІама ца эшшаш цу ханна судахочун Бассона кабинете Капски провинце къулбасерча Апингтон яхача ІаьржачIа тауншипсе вахача 25 сага топаш тоха яь приговор Іоййийшалга. «Шарпевильски ялх» санна бехке бора уж а вІашагІа а кхийтта нах боабе гІийртаб, яхаш.

Барайтта бетта къайлагІа дийцар дош. Из бахьан долаш хІама ца оалаш Іийра пресса. Полицейски верах 25 сага уж боабе суд яьлга хІанз мара хайнадац.

«25-не дош» ше ма дарра «шарпевильски ялхне» дар санна хиларо цецвоаккх. Из бахьан да халкъ гІаттар а — цІеной даьша квартирах доаккхар лакхдар, гІайттача наха полице герз деттар, «моттигерча Іаьдала викалашта» цІаьхха таІазар дар. Кхы цхьаькха доккха доаца цхьа хІама а да — из трагеди хилале дукха хьалха доацаш бІаргаш делхаду газ юкъе а йоалаеш, полице къиза лелхабир квартирах доаккхар тІатохарца дувзаденна шоашта хьалхашка эттa проблемаш ювца вІашагІкхийтта Апингтон яхача тауншипсе баха маьрша нах.

Бехке веш 20 шерагара денз 60 шерга кхаччалца ха яьнна 25 саг ва, царех кхоъ кхалсаг а йолаш. Царех цхьанне набахта бер дир, хІанз цун нйс бутт баьннаб. Тешаша яхачогІа, 23 шу даьннача Бой Жафтас вешийца Роннецеи Веллингтон Масирацеи полицейски цІагІа тІой чудийттад. ХІаьта уж бІаргабайнаб саг вийнача «моттигера» юхабоагІаш. Суд яьча кхаь кхалсагах цаІ, 21 шу дола Ксолисва Дубе «цІогІа детташ нах хьалхьебеш хиннай». Цу тайпара бехке беш ба суд яь вожаш а.

Судахочоа Бассона хетачогІа, бехке беш бола нах кхыметтел юкъарчал доаццаш дакъа лоацаш а хиннабац саг вувча, хІаьта топаш тоха царна суд яра кхоачамболаш да уж цига нийсбеннача наха юкъе хилар а. «ТІо бетташ хиннар а полицейски ве гІерташ хиннав».

Андрей ДУБРОВСКИЙ,
АПН соб. корр.

ТІЕХЬАБИСАЧАРА ХЬАЛБАЬННАБ

Сунженски района XIX партсъезда цІерагІча колхозе яьккхача шурах кхоалагІа дакъа шура яьккхар цхьоалагІча шурий-товарни ферма коллективо. ХІара шера цу маьхе йолча продукце бІаьш тоннаш дІачутел укхаза пачхаьалкхенна.

— Сомаш кхебеча мо мара, хьайбаш леладеча а шера шу тара хилац, — йоах колхоза парткома секретара Кортов Александр Николаевич. — Хьайбаш леладерашта чІоагІа хала дар дІадаха шу: йІовхал латташ дар ахка, моша доакъар тоъацар. Халонашта шозй лакха говзал духьала а оттаяь, лоархІаме толам баьккхар цхьоалагІча шурий-товарни ферма хьайбаш леладерий коллективо: пачхаьалкхенга 844,7 тонн шура ехкар цар. Из планал дукха хІама ца эшшаш шовзткъе итт тонн совгІа я.

Дояркаша, беж Іуша, ферма кулгалхоша вІашагІ а кхийтта, дІадахача шерара итогаш йийцар. Цар кхетадир, уж лоархІаме толамаш дахара бахьанаш коллективни подрядах болх бе шоаш болабалар, цу тІа гІолла хьайбаш кхабара гІулакхаш тоадалар, къахьегама а технологически а дисциплина чІоагІъялар, хІара къахьегамхочун инициатива лакхъялар долга.

ИІаьххача хана тІехьалаттараштa юкъе дІаязъяь хинна цхьоалагІа шурий ферма хІанз йовзарг а яц. ХІара Іаттагара шера халлаши тонн шура мара яккхацар укхаза цу хана. Бахьанаш? Къахьегама организаци лоха яр, каст-каста хувцалора ферма кулгалхой, доакъара база шакъе а кога «астагІа» яр. ЦІаккха а аьтту ца балар бахьан долаш, дояркаш а балхара дІабуьйлар, массане а дог ийккхадар балхах. ХІанз кадраш цара болх дикка тоабеннаб. Дика характеристика ца хуьле, хІанз балха дІа а оттадургвац цига.

Мишта тоаделар уж гІулакхаш?

— ГІулакхаш дикагІча оагІорахьа дерза доладелар ферма кертте Тагилов Умалат эттача, — йоах къаьнача дояркас З. Мадотовас. — Бакъда, цхьаццабараш тешаш-м тешацар осеменатор хиннача Тагиловна фермера гІулакхаш тоаде могаргхиларах. ХІанз ала йиш я — мегар.

Умалатас ший болх дІаболабир эггара хьалха ферме лостам барца, хьайбаш леладерий хьалаш тоадарца, хІана аьлча, къахьегамхой йоакхо еш ца хуле, гІулакх дІагІоргдац. Кулгалхочун новкъостий хилар хьайбаш леладераш.

Хьинаре къахьийгар кулгалхочо. Цхьабакъда, дерригa кхоачашде дезаш дола гІулакхаш кхоачашдаь тхо даьннад аьлча, бакъдац, — йоах цо. Дуккхача дояркий, Іаьсий леладерий, беж Іуй къаьнача ІаьдалагІа бе безаш хул болх. Комплексни механизаци яра гІулакхаш дика дац хІанз а. Халонаш дукха нийсъенна яле а пятилетка кхоалагІа шу во дІадоладаьдац оаха. Ханал хьалха кхоачашъяьй шура яккхара а из пачхаьалкхенга йохкара а квартальни план.

— Экономист хиларга хьежжа, сона кхы дар а гу, — дувц В. Чередниковас. — Укх шера колхоза бюджета оаха юкъе дихьа дакъа дІадахача шера хинначул доккхагІа да. Укх шера доахан Іангара доахача юкъа пачхаьалкхенга ехка шура, дІадахача шера хинначул 10 тонн дукхагІа я. Шурийга дІадодар а лохдала доладеннад.

Бакълув колхоза экономист. ХІаьта а, доакъара доаггІача тайпара кхом ца боре пайда-м дукха баргбарий-хьогІ? Доакъарах бехкаш даха бахьанаш кІезига хилар укх шера. Цхьа доакъара свеклаш 800 тонн яр. Царел совгІа доаханна юайора концентраташ, муж, ча, силос, йол. Ферме массаза а болх беш я кормоцех. Дийнахьа 24 тоннага кхаччалца доакъарсмесаш кийчъю оператораша С. Хасанова, Р. Алсамбекова.

А. КОЛЕСНИКОВ.

6 июне — Коммунистически партен Советски паччахьалкхени деятель В. В. Куйбышев (1888 — 1935 шш.) ваьча дийнахьа денз 100 шу дуз.
СУРТА ТIА: В. В. Куйбышев.

ТАСС фотохроника.

ДоттагIий оазаш

Хьалха оаха хоам баь ма хиллара, вай долча хьоашалгIа баьхка ба Херсона лаьттара вежарий — искусстваи литератураи викалаш. Нохч - ГIалгIайчене шоаш йоаккхар дукха ха еца а, чIоагIа теркам тIаозаш хилар йоазонхой вайцига бахкар.

Херсонщина литература деношка цар цIихеза йоазонхой Николай Иванович Братан — поэт, прозаик, дукхача книжкай автор, Мелещенко Василий, Шаройко Василий хилар лоаманхой дукхача моттигашка. Байзар нах. Вешта из доттагIал-м гаьна денз хьадоагIаш да. Дуккха а ба цар укхаза доттагIий.

Грозперча предприятешка, организацешка бахар йоазонхой. «СевКавНИПИнефть» объединене, авиаотряде, автотранспортни болхлошца вIашагIкхетараш хилар цар.

Дукха хаттараш дир къахьегамхоша шоашта бовзаш Йоазонхоша шоай мехках, лаьца.

Республика районашка `а бахар херсонцаш. Шелковской, Ножай-Юртовски районий къахьегамхоша беза хьаьший бaь тIайицар уж. Йоазонхоша шоай мехках литературах, искусствох лаьца дукха дийцар. Шоай дикагIа йола стихаш, лоацца дувцараш дийшар къахьегамхошта.

ХIанз хьаьший цIабаха кийчбеннаб. Дукха дика дагалувцамаш хьу цар шоашца Херсоне дIа.

Х. АУШЕВА.

Николай БРАТАН

МАНГАЛ ТIА

Мангал хьокхар даь-дас,
вувхьа а вувхьаш,
Мел зама дIатинний цу
хана денз.
Йиц ца луш тоаме хьаж,
из-дагаухаш,
Сай даь-даь хан чухь
латт со укх ара хIанз.
Цоний меза хьажал
со даггар лувчар,
Кер бузаш, тоам хиле,
садоахар аз.
Зизай хозал юсташ,
баьцалла керчар,
«Мичай хьо, чах яь кий?» —
оалар даь-дас...
Дахьар хий даь-даьна,
ша санна шийла,
Цо мелча, сутара молар
аз хий.
Ворда тIа хоавий со,
гIаш воагIар, хийла,
Морхашка лестора аз
чах яь кий.

Нана хьежаш хулар
балхар цIаварга,
Ден сердал, малхбузехь,
шортта дIайовш
ЧIоагIо кхайкар,
со ворда тIара наьнага:
— Ни! елла! — Из сихагIа
бIаргагор ловш.
Нанас етт чулаьллар,
тIайоагIар бийса,
Бовнаш а хьалгIеттар,
шоашта пхьор лаха.
Йоккхий топаш-м ювлар
ца ловш дIатхьовса,
Ца кIордош сатема сов
эгIазъаха.
КIа терк хIанз укхаза
баркате ка тесса,
ТIемо буц хьийнача укх
човний ара.
Аргдар аз: «ТIом ба
гIанахь кер чу бесса,
Сайна из туржа!
сомагIдайна мара.

ЙОАГАЯЬ КОРСАМ

Йоагаш яр гаьнаш, гIийла
кIур бувлаш,
Тайган хьаж яр доккха ков
хьесташ.
Туземцаш санна, халха
а дувлаш,
Корсама цIерга бераш
кхесташ.
Белаш бар ала, гIайгIа—
цун бухье,
Са дагахь сомаювл из
чувхош.
Гой, ца! Iовкъаро оачаш
дIакхухье,
ЦIеро кхолл керда, елаш
гIадъухаш.

Боалоз мо делхар шелалга
цун дегI,
Корсамга хьеж со, уйлаш
лехкаш.
Вахаро цIи тох, иштта,
хийланегI,
Доазув дий цIера ший говр
хехкаш?
Мичад из цIерий нийсхон
цхьа доазув?
Ягар е яьгаялар дусташ?
Хиннадац, хургдац цIерий
из доазув!
Кхел я яьга Iовкъараш
лусташ.

ГIалгIай меттала яьккхар
М.-С. ПЛИЕВ.

Бераштa—совгIат

Бераш лорадара Дерригдунен Ди хьатIакхоачаш Грозненски районе бахача наха доккха совгIат хилар. Центральни районни больницана уллув илла берий беш чухинна здани тоаьй, больница берий отделени хургйолаш.

Из дика гIулакх деча дакъа лаьцар цу района доазон тIа мел йолча предприятешеи организацешеи. Шоай чотагIа даьд цар цига хьа мел даьр.

60 менги оттабе моттиг йолаш отделени хиннай цунах. ХIара палате 4—5 бер хургдолаш кийчдаьд уж.

Керда хьаьача отделепе коа клумбаш еш, зизаш догIаш, моттиг хозъеш боахк хIанз медицински болхлой. ЦхьоалагIча июне хьайийлла болх беш я отделени. Безача маьха мебель а кхы мел эша инвентарь а оттаьй цига. Шоай чотагIа из даьр а предприятеши организацеши я.

Берий маярра йола йоахко яьча царна баркал ала доагIа.

ЖУРНАЛИСТАШЦА ВIАШАГIКХЕТАР

Самардийнахьа Грозне кепайоазон ЦIагIа Нохч-ГIалгIай АССР прокурорацa А. И. Ростовца вIашагIкхетар хилар республикански газетий, радио а телевидене а журналистий. Республике законности правопорядоки лораяра гIулакхаш республике мишта латт дийцар прокурора. Цо иштта ше къамаьл деш белгалдаьккхар правоохранительни органашка перестройка мишта еш латт а къаьста теркам тIабахийта беза дешаш малагIаш да а, дийцар балха тIа долаш дола кхоачамбоацараш дIададахара наьхъех. Къамаьл чакхдоаллаш прокурора жоп делар журналисташа тийннача дукхача хаттараштa.

К. МУСЛИМОВ.

СТУДЕНТИЙ ВАХАР

ЦАР МУКЪА ХА

Грозперча медицински училища общежите дIачуваьлча хоалу цар вахар дизза пайдане долаш хилар. Лорий говзал Iомаярал совгIа, шоай къона вахар сакъердаме, безаме дIахьу студенташа. Училища кулгалхоша дика кхетаду кхоана хургболча медицински болхлошта тахан бенна кхетам вахаре царна накъабаргболга.

Общежите бахачарца кхетама болх беш я Мурдаева Марем Абдулхамидовна. Марема оттаяь дуккха мероприятеш чуйоагIаш план я. Из план чакхйоахаш, ший низ а ха а кхо ца еш, дешархой раьза а болаш хьайоагIа из кулгалхо.

КхоалагIча курсе деша ягIача Заурбекова Зурас йоах: «Дукха хIама Iомадаьд аз, лорий говзал йоацаш. Аз-м дийша яьиначул тIехьагIа кхы а ха йоаккхаргьяр укхаза. Пайдане, сакъердаме дIайода тха ха. Къаьстта белгалъяккха безам ба са чIоагIа пайдане йола «ЦIен-наналг» яха клуб. Цу клубе дукха хIама Iомаду оаха тIехьагIа тхона накъадаргдолаш. Тхо а ма дий цIен-ноаной хила дезаш.

Иштта хеташ ба кхыбола мехкарий а. Цу клубе уж Iомабу тайп-тайпара дaараш кийчде, кхалсаг яхача метте эшарг мел дола хIама де.

Дешархоша мероприятеш дIахьоча дизза дакъа лоацаш ва училища профкома председатель Амбарцумян Валерий Шагенович. Общежите бахачарна юкъе шерра яьржай социалистически яхь. «ЦIенагIа а хозагIа а дола цIа», «ЦIен-наналг» яхача клубашка дакъа лоацарашта юкъе дикагIа, чам болашагIа даа хIама кийчдаьчоа грамоташ лу, пен газета тIа йоаккх.

Мукъа ха пайданерча хIаманца «хьалийнза», дешархой теркам тIаувза хьашт долаш ба цу гIулакха бехктокхаме бараш.

Вайна ма харра, медицински болхлой дарба деш хиларал совгIа, агитатораш а пропагандисташ а ба, цар болх нахаца бувзам болаш боландаь. Пропагандистий, агитаторий говзал хьех «Атеист» яхача клубе. Цу клубе дIакхухь сакъердаме сайренаш, динах лаьца лекцеш еш, беседаш ю. Уж сайренаш дIайолалуш хьехархоша а дешархоша а выступленеш ю. Цу клубе хьинаре дакъа лоацаш ба Кодзоева Фатима, Хамхоева Ася, Щербакова Алена. Цига студенташа динах лаьца сценкаш увттаю.

Массанена хоза хеташ я юмора, литературни, салаIара сайренаш.

Училище деша багIачарна юкъе ба гIалгIай, нохчий, хIирий, эрсий, дагестанцаш. Цхьан цIен дезал санна барт болаш безаме да цар студенчески вахар. Хьо малагIча къамах ва, яха хаттар хилац училища дешархошта юкъе.

Интернациональни патриотически кхетам балара болх бу партийни, комсомольски организацеша.

Иштта училище бIухошца - интернационалисташца, тIемеи къахьегамеи ветеранашца вIашагIкхетараш, сайренаш хул.

Дукха ха йоаццаш дешархой болча вена хиннав Афганистане переводчик хинна Кантария Михаил, шийца бIухой - интернационалисташ а болаш. Хьаьшаша дийцар мел чIоагIа цхьоалар йолаш ба вай Союзера нах, моастагIчун духьала лаьттача низах. Цул тIехьагIа афганций меттала стихаш а ешаш, иллеш а доахаш дIаяхар из пайдане сайре.

Могашал чIоагIъяра, дешарцара безам айбара лоархIаме я спортивни мероприятеш.

Районерча топаш кхувсача яхьашка хьалхара моттиг яккхарах енна Сийлен грамота я спортивни командага. Цу командас спартакиадашка массаза дакъа лоац. Цул совгIа вешта мукъача хана ловза теннис, волейбол, футбол, шашкаш, шахматаш я. Цхьацца йола спортивни мероприятеш чакхйоах дешархоша Джалка яхача юрта.

ХIара дийнахьа стадионе ада ухаш ба цхьабараш.

Училища пхелагIча этажа тIа библиотека а я. Цу библиотекана доал ду шоллагIча курсе деша ягIача Эльгова Лейлас. Цига я газетий подшивкаш, партийни, политически, художественни литература.

Деший оаш книжкаш, газеташ, аьнна хаьттача, 3-ча курса студенткас Дудаева Раисас аьлар: «Газеташи журналаши ца дешаш вола саг заман тIехьависа ва. «Комсомольское племя» яхача газета тIара статьяш дика хул, оаха уж ювц.

— Раиса! МалагIа книжкаш дийшад Iа укх тIеххьарча хана?

— Аз дийшад: — «Сестра Керри», «Пробуждение», «Красное — черное», «Госпожа Бовари». Сона хоза хет Пушкина, Толстоя, Лермонтова сочиненеш. Художественни литература дешараш дукха ба тхона юкъе.

Белгалдаккха деза, бехктокхаме увза безараш а нийслу общежите бахарашта юкъе. Кхетам лоха а болаш, цIаьхха юртара городе хьабаьхкача, дисциплина йохае гIерташ, ха йоацача хана арахьа лелаш, дешар тасса леладечарца чIоагIа къовсам лоаттабу студенташа шоаш. Цхьабакъда, дукха ха ялалехьа уж меттаоттабе вIаштIехьдоал цар. Царца беседаш ю, пенгазета тIа боах. Даьшка-ноаношка хоам бу, вIашагIкхетарашка бувц, таIазар ду.

Цкъа-шозза бехктокхаме эзача меттавоагIаш хул цхьавар.

Иштта дуккхача мероприятешка дакъа лоацаш хилча миштa вIаштIехьдоал шун деша, аьнна хаьттача Раисас аьлар: «Кхы а кхоъ-диъ шу даккха раьза-м дар тхо укхаза, уж мероприятеш вIалла а новкъа яц. цар тхона новкъостал ду. Дикеи тIехдикеи дешараш ба студенташта юкъе. Во дешаш наггахьа мара саг вац. ТIехдика училища йистейоаккхаш бараш мероприятешка дукхагIа дакъа лоацараш ба. Уж ба Исаева Ася, Муратова Марина. Борзова Люба, Гучигова Макка, иштта кхыбараш.

БIарчча хьайийцача училища дешархой вахар теркам тIаозаш дале а, кхоачамбоацараш а да цига. Студенчески общежитера хьал хано дIадехача бесса дац. ХIара этажа тIа цхьа кухни я, цхьацца пийшк а латташ. ХIара цIагIа виъ-пхиъ саг вах. Цул совгIа, геттара теркам тIабахийта безаш я общежитера буфет. Цига кийчдеча дуача хIаманна раьза бац дешархой. Эргадаьккха хIама хилац; массайолча хана цхьаттара гарнир я. Баьцалааращи сомаши вIалла а бIаргагац, тхона, яхаш кадаш ба студенташ. Цар йоах дика хургдар керда, йоккха, бытовой хьалаш дика дола общежити студенташта хьалйоре.

Бехк бац дешархой, вай мехка шерра гIа боахаш йоагIа перестройка, цо дIадехар да-кх царна дезар а.

Т. ХАШАГУЛЬГОВА.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

БЕЛАМ А БЕЛХАМ А

КЪАРАКЪАХ ДАЬННА «БЕРКАТ»

Цхьан кIирандийнахьа Малгобеке ваха Ганижев Заьудин ший веший сесагаца М. Ганижеваца дика маьр воша санна, шийна тIаювха а цIагIа боахаме эшаш йола а хIамаш эца дагахьа йоккхача базар тIа вахар. Цигара Заьудина ший несийца дага а воалаш шийна барзкъаш, иштта кIезиг-дукха хIамаш ийцар. ХIаьта цIабаха лаьрхIа ераш базара юкъера арабовлача хана, Заьудинах дукха хана денз цунна бIарга ца байна новкъостий кхийтар. Царца дахар-денар хаьттачул тIехьагIа, цо веший сесагага «е хIамаш ийце хьо цIагIо, со акхарца кIезиг-дукха хьеларгва», — аьлар. Вож царца Iадика а йийца цIаяхар.

Заьудина шийна иштта дукха безача новкъостащца вIашагIкхетара хьамара цхьацца бIаь грамм «занзала хий» мала лаьрхIар. Цу гIулакха чIоагIа раьза хилар укхан доттагIий. Корта бохабу малар а тIакхалла хIама а ийца дIаюстара теIар ераш. Цига, Заьудина базар тIара ийцача хIамашта ловца а боаккхаш, кад текъабеш багIаш тоъал ха яьккхар цар. ТIаккха дика дог ураэтта бола новкъостий каст-каста иштта шоайла вIашагIбеттабала чIоагIо а яь, дIа-са къаьстар.

Массане а чIоагIа ловцаш даьха ший хIамаш хьаэца веший сесаг йолча вахар Заьудин. Цигара ший хIамаш хьа а ийца, чай маллалца Iеца тугаш, чувахар из. Бакъда цхьа ха яьннача гIолла юха а несий наIарга вахар Заьудин. Ше тахан базар тIа ийца хIамаш хьая йоахар цо.

Хьалхxе а, маьр воша дика менна волга кхетадаьча веший сесага кIаьдда аьлар: «тхьовре а чудихьад Iа барзкъаш». Бакъда из теве гIортарах хIама хиланзар. Вож тIа-тIа чIоагIагIа корзагIвоалаш латтар.

— Со къарве гIерт хьо. Дихьадац ма яхий аз. Iа кхестаде зIамига бер да со. Хьада барзкъаш, вошийна вир, да хьакхийца валларг—яхаш яппараш е, кхыдола тоам боаца къамаьл дувца волавелар из.

Веший сесага ший эхьэздел хиларга хьежжа цун юхь ца йоагаеш, совдар ца дувцаш, воле хIанз чугIо, кхоана къоастадергда вай хьа хIамаш мича яхай, — аьлар.

— Сох дош ца хетилга да-кх хIанз Iа леладер, аьнна, несийна лата тIахьийдар Заьудин. Иштта корзагIваьнна хьувза из веший сесага качвахар. Шийна из тIакховдаргва, аьнна вIалла дага ца хинна нус, ер сона хетар дац аьнна, цIагIара араиккхар. Цул тIехьагIа Заьудина несий цIагIа латтача тIоаргаца чIега а баькха, цу чура истола тIа тувса скатерти цхьа кIаден хьанийцар. ТIаккха кIалхаръяьнна нус лаха волавелар из, цунна дIахо таIазар де безам болаш. Цхьабакъда, цу гIарах оарцагIбаьннача лоалахоша вож кIалхара яьккхар.

Заьудина нийрча гIулакхаш бекхам боацаш дисанзар. Малгобекерча халкъа судо бехктокхаме эзав из.

Из да-кх Ганижевна корта бохабеча малар маларах даьнна «беркат».

М. БАРАХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

4 ИЮНЬ

ШОАТТА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минут.
8.00 — Iуьрийнара гимнастика.
8.35 — ДIалохх М. В. Ломоносова цIерагIча МГУ пианисташа.
9.00 — «АБВГДейка».
9.30 — Документальни фильм.
9.45 — «Хьасташ».
10.20 — «СалаIара кIезига ха». СССР МВД болхлой балхий Ерригсоюзни художественни выставка.
10.45 — Инде фестиваль СССР-е.
11.00 — XIX Ерригсоюзни партийни конференцена накъадолхаш. Дизза къамаьл. РСФСР Нечерноземни зона агропромышленни комплекса проблемех (Орловски область).
12.30 — Татарски халкъа иллеш дIаоал А. Туишевас.
12.55 — «Социализма мехкашка». Телевизионни журнал.
13.25 — «Вай заманхой». «Шийна бола пайда». Художественни фильм. 1—2-гIа сереш. Перерыве (14.30) — Кердадараш.
15.40 — «Шераш, ноахалаш, иллеш». 3-гIа передача.
16.25 — «Массанена а хIаракена а». Ростовски областе гонахьара Iалам лорадара проблемех.
16.55 — «Хьайбай дунен тIа».
17.55 — «ДоттагIлен хоровод». Алма-Атара концерт.
19.20 — Хьажархой дехарца. «Алмазни га». Художественни фильм (Итали, 1983 ш.).
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Салташа иллеш доахача хана». Афганистана лаьтта кхелла иллеш». (Перерыве (Кердадараш).

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуьрийнара гимнастика.
8.15 — «УнахцIено».
9.05 — Телевизионни театральни абономент. А. Н. Островский «Бертийн жаи».
9.55 — Перестройкеи бокъои.
10.20 — Iилма: теори, эксперимент, практика.
10.50 — Исторе оагIонаш. В. В. Куйбышев. Ваьча дийнахьа денз 100 шу дузаш.
11.25 — Даха, лаьтта! Дерригача дунен Iалам лорадара Денга.
12.30 — Эрсий культурах беседаш. 6-гIа передача.
13.10 — «Хила ца вахийта новкъостал дар». Фильм.
13.20 — «Кхоана — Мелиоратора ди».
13.35 — Фильм - реклама.
13.40 — «Iалама доттагIий клуб». Гонахьара Iалам лорадара Дерригача дунен Денга.
14.10 — Салтий илле самодеятельни фестивала лауреатий концерт.
15.00 — «Ах бийса ялалехьеи яьлчеи» (21-ча мае хиннар кердадоаккхаш).
16.35 — «Матенадаран». Документальни фильма премьера (Ереван). 3-гIа фильм — «Перо бе боалла кулг». 4-гIа фильм — «Керда, хоза кхоллам».
17.35 — «Чудак из 5 «Б». Субтитрашца художественни фильм.
19.00 — Болама кхерамзле.
19.05 — Телевизионни музыкальни абонемент. «Исполнительски искусствах». РСФСР халкъа артистаца Л. Власенкоца вIашагIкхетар.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш! «Масленкинера етт». Мультфильм.
20.15 — Академически гребля. Йоккха Московски регата.
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Борис Годунов». Художественни фильм. 1—2-гIа сереш. (СССР, ЧССР, Западни Берлин, 1986 ш.). Перерыве (23.00) — Кердадараш.
00.20 — Теннис. Франце йийлла чемпионат. Финал. Францера передача.

5 ИЮНЬ

КIИРАНДИ

МЕЛИОРАТОРА ДИ

I ПРОГРАММА

8.00, 23.50 — Кердадараш.
8.15 — Ритмически гимнастика.
9.00 — «Валериан Куйбышев». «Уж хьалхара хиннаб» яхача циклацара документальни фильм.
9.20 — «Спортлото» тираж.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «ГIулакх ду Советски Союза!»
11.00 — «Iуьрийнара почта». Музыкальни программа.
11.30 — «Никъ берий клуб».
12.30 — «Ашарий киоск».
13.00 — «Юртара сахьат».
14.00 — «УнахцIено».
14.45 — «Ералаш» яха киножурнал.
15.05 — «Сона йовза Итали». Документальни фильма премьера (Тоскана).
16.00 — «Бокхийбараши бераши». Концерт.
17.00 — Киноафиша.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама». КIиранден кинозал.
18.45 — «Кхо пхьида кIориг». Мультфильм. «Ужи вайи». Зоопарках музыкальни фильм.
19.30 — ЦТ экрана тIа духхьашха. «Тхо делаш да, ираз долаш да, говза да». Художественни фильм.
21.00 — Ха.
21.40 — Футбольни обозрени.
22.10 — «Iуьрийнара почта». Эстрадни программа.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуьрийнара гимнастика.
8.00 — Зарядка е дIаотта!
8.15 — Эрсий культура Ди. «Вовзаш вола говза Матвей Казаков». Iилма - довзийтара фильм.
8.40 — Пушкински поэзе дунен тIа. 1—2-гIа передача.
10.30 — «Мравинскера беседаш». Телевизионни фильм.
11.30 — «Никъ берий клуб».
12.35 — Эрсий культура хьасташкара.
14.10 — Мультфильмаш: «Унзара истори», «Тамашийна гIоз», «Кикос».
14.45 — Мехкий театраша хьахьокх. «Знак беды» БССР. М. Горьке цIерагIча Паччахьалкхен эрсий драматически театра фильм - спектакла премьера.
16.55 — Балтийски форда мехкий доттагIлен велогонка. Ленинградера передача.
17.10 — Кукольни театра дуне. 2-гIа передача.
18.00 — Телевизионни музыкальни абонемент. Эрсий культурах беседаш. 1-гIа передача.
19.00 — Конни спорт. Дунен халкъашта юкъера яхьаш. ЧССР-ра передача.
19.30 — «Бокххийчарна ловзараш». Документальни фильма премьера. Игрушкаш хьаяра проблемех.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш! «Дореми». Мультфильм.
20.15 — Теннис. Франце йийла чемпионат. Финал.
21.00 — Ха.
21.40 — «Бернарда Альбай цIа». Художественни фильм.
23.10 — Кердадараш.
23.20 — Теннис. Франце йийлла чемпионат. Финал.

6 ИЮНЬ

ОРШОТ

I ПРОГРАММА

6.30 — «120 минут».
8.35 — Футбольни обозрени.
9.05 — «Борис Годунов». Художественни фильм. 1—2-гIа сереш. Перерыве (10.20) — Кердадараш.
11.40 — «Хоза ди». Мультфильм.
15.30, 16.40, 19.40 — Кердадараш.
15.45 — «Объективе Швеци». Кинообозрени.
16.05 — В. В. Куйбышев. Исторе оагIонаш. Ваьча дийнахьа денз 100 шу дузаш.
16.45 — «Заманхочун портрет». Документальни фильмаш.
17.35 — «Паччахьах Салтанах бола фаьлг». Мультипликационни фильма премьера.
18.30 — «Художника мастерской». «Вячеслав Клыков».
18.45, 23.25 — Тахан дунен тIа.
19.05 — «Сона деза хьо, вахар». Телевизионни фотоконкурс.
19.10 — XIX Ерригсоюзни партийни конференцена накъадолхаш. КПСС ЦК Тезисаш ювцаш.
19.45 — «Иван». Союза ССР Паччахьалкхен Академически ЗIамигача театра фильма-спектакла премьера. Автор А. Кудрявцев.
21.00 — Ха.
— 21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Фильма - спектакла дIахододар.
23.35 — «Музыкальни ганз». А. Пушкина стихашта язъяь романсаш дIалокх И. Архиповас.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуьрийнара гимнастика.
8.20 — Эрсий къамаьл.
8.50 — Мультфильм.
9.20 — Фильм-концерт.
9.50 — Iилма - довзийтара фильмаш.
10.30 — «Тхоца хьаде, оаха санна хьаде, тхол дикагIа хьаде».
11.30 — Документальни фильм.
12.00 — Фильм — бераштa. «Сигала бесса патруль».
13.05, 23.50 — Кердадараш.
13.10 — «БIаьстан призыв». Субтирашца художественни фильм.
17.10 — Кердадараш (нохчий меттала).
17.15 — «Художника вахара юкъера ши ди». Документальни фильм.
17.45 — «ДоттагIлен гастролеш». Херсонски музыкально-драматически театр.
18.20 — Дезала педагогика.
18.55 — «Нохч - ГIалгIайче». Информационни программа.
19.20 — Нохч - ГIалгIай цементни завода коллективаца артистий вIашагIкхетар.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш! «Моя воображилия».
20.15 — Дунен халкъашта юкъера панорама.
21.00 — Ха.
21.40 Перестройка прожектор.
21.50 — СССР халкъа артист А. Н. Хачатурян ваьча дийнахьа денз 85 шу дизара хетаьча фестивала тIеххьара концерт.

РАДИО

4 ИЮНЬ

ШОАТТА

7.45 — ДегIаахар сихдара наькъагIа. «Октябра 60 шу» яхача совхозера передача (нохчий меттала).
7.30 — «Обществои закони» яха радиожурнал (гIалгIай меттала).
7.50 — Передачай программа.
7.55—8.00 — Хоамаш. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — XIX-ча Ерригсоюзни партийни конференцена накъадолхаш! «Агитатораш кхашкара станашка» (нохчий меттала).
11.00—12.00 — «Камертон». Кагирхошта лаьрхIа информационно - музыкальни передача.
12.30 — Сатирически микрофон (нохчий меттала).
12.50 — Хозрасчета хьалашка (гIалгIай меттала).
13.00—13.15 — Реклама.
15.15 — С. Озиева «Безамах йола легенда», (гIалгIай меттала).
15.35 — 16.00 — Музыка.
18.00—19.00 — Музыкальни почта.

5 ИЮНЬ
КIИРАНДИ
МЕЛИОРАТОРА ДИ

17.15 — Республикански газетий обзор.
7.30 — Передачай программа.
8.25—9.00 — «Шоана дукха еза ашараш».
7.35—7.40 — Хоамаш.
11.20—12.00 — «Мелиораторий Ден хетадаь концерт».
15.15—15.30 — «Эффективни къахьегамаи унахцIена бытаи тIехьа» яха радиожурнал (нохчий меттала).
16.00 — Литературни Нохч-ГIалгIайче.
16.30 — «Къона тIехье» (нохчий меттала).
16.45—17.00 — Киргизски ашараш.
18.00—19.00 — Иллеца доттагIал долчарна лаьрхIа концерт.

6 ИЮНЬ
ОРШОТ

7.45 — 8.00 — «Юртара вахар» (гIалгIай меттала). Хаоттам.
8.15 — Передачай программа.
8.20 — Дай-ноанойи бераши. Беседа (гIалгIай меттала).
8.30 — 9.00 — Iуьрийнара концерт.
9.15 — «Кердача сезонага кийчо еш». Самашкински консервни заводера передача (нохчий меттала).
9.25 — Музыка.
9.30 — «Тхога язду». Письмой обзор (нохчий меттала).
9.45 — 10.00 — «Чайникаш». А. Ведзижева дувцар (гIалгIай меттала).
15.15 — «Кагирхойи хан» (нохчий меттала).
15.35 — 15.45 — Музыка.
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — Микрофона хьалхашка Нохч - ГIалгIай радио а телевидене а инструментальни ансамбли цун солисташи.
16.30 — «Закон, коллектив, саг», яха радиожурнал.
16.50 — 17.00 — Музыка.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Хоамаш.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

Грознен Ди-88

ШОАТТА, 4 ИЮНЬ

«ЦаI болча, вежарий дезале».

В. И. Ленина цIерагIа майда. 10.00. Города — 88 деза ди хьаделлара хетаяь митинг. 10.40. ДоттагIала концерт. 12.00. Гор. Грозне ДЮСШ дешархой хьокхаме выступленеш. 14.00. Самодеятельни художественни творчества концерт-конкурс. 17.00. Гор. Грозне берий музыкальни школай педагогий концерт. 20.00. Кагирхошта йола концертно-сакъердама программа.

С. М. Кирова цIерагIа культураи салаIареи парк. Города - 88 дезача Денна хетаду дукхача наха сакъердар. 9.00. Локхаш я духовой оркестр. 10.00. «Iалам вай дахаш дола цIа да» яха тематически выставка. 10.00. Спортивни цIей. 12.00. Эстрадно - иллюзионни хьахьокхар. 12.00. Дукхача наьха ловзараш, конкурсаш, викторинаш. 15.00. ДОСААФ спортивно - технически клубий хьокхаме выступленеш. 18.00. Рок — группайи вокально - инструментальни ансамблайи фестиваль. 20.00. Хроникально-документальни фильмаш.

В. И. Ленина цIерагIа ДК. Города - 88 дезача Денна хетадаь дукхача наха сакъердар. 16.00. Гор. Грозне культурно - спортивни командай историко - краеведчески конкурс. 19.30. «ВIашагIкхетар» яха видеодискотека.

Н. К. Крупскаяй цIерагIча ДК парк. 10.00. «Дошоча малха кIал дах вай» яха берий цIей. 12.00. Шахматех, шашкех, истола тIарча теннисех ловзара спортивни яхьаш. 18.00. «УнахцIено» яха клуб. 19.00. Вокально-инструментальни ансамбла концертно - халхара сайре. 20.00. Кагирхоша салаIара сайре.

С. М. Кирова цIерагIа культураи салареи парк. 12.00. «Пама, мама, со — спортивни дезал» яха спортивни яхьаш.

Химикий ДК. 10.00. «Безаме старташ». 11.30. «Са новкъост спорт» яха викторина. 12.00. «Мульти - Пульти» мехка гобаккхар. 17.45. «Цар цIи тилла я вай города улицаш, майдаш» яха беседа. 19.00. Эстрадни иллеи музыкаи сайре.

В. И. Ленина цIерагIа майда. 10.30. «ЗIамига марафон» яха яйгача атлетикагIа вадар. 11.00. Го боаккхаш велосипедаш хахкар.

«Динамо» яха стадион. 9.30. Спортивни цIей.

С. Орджоникидзе цIерагIа стадион. 9.30. Спортивни цIей. 10.00. «Малышок» яха спартакиада. 15.00. Къулбаседа Кавказа республикай столицай Спартакиада чотагIа йола яйгача атлетика яхьаш.

ДОСААФ аэроклуб. 10.00. Парашютни спорта яхьаш.

Чернореченски водохранилище. 11.00. Хи тIарча моторни спорта яхьаш.

Кулгашца деча ловзарий стадион. 10.00. Истола тIарча тенниках ловзара яхьаш.

Черноречье поселок. 10.00. Спортивни ориентироване хьакъехьара гор. Грозне чемпионат.

КIИРАНДИ, 5 ИЮНЬ

В. И. Ленина цIерагIа майда. 10.00. Самодеятельни профессиональни художественни коллективай концертни выступленеш. 16.00. «Воронежера мехкарий» яха вокальни ансамбла концерт.

1 Мая цIерагIара беш. 19.00. Кагирхой клубай объединене дискотека.

№ 1 йолча юкъерча школана юхерча скверe. 9.00. Болх беш я берий городок.

22.00. Поэзе пушкински сайре.

10.00. Дувла шю:
мастерий город (А. Гайдара цIерагIча - библиотекана юхера сквер),
«Художник» яха клуб (пионерийи школьникийи Двореца юхера сквер),
зизай майда (Чернышевске улица),
бытовикий бульвар (Революце проспект),
болхлой класса резерва улица (Чернышевски улица),
хургболча специалистий улица (Чернышевске улица).

С. М. Кирова цIерагIа культураи салаIареи парк. Города-88 Денна хетадаь дуккхача наха сакъердар. 10.00. «Iалам вай даха цIа да» яха тематически выставка. 10.00. Спортивни цIей. 10.00. «КIай ладья» яха шахматни клуб. 10.00. «Литературни Нохч-ГIалгIайче» яха выставка. 12.00. Эстрадно - иллюзионни хьахьокхар. 14.00. Духовой оркестра концерт. 15.00. «Аэробика» яхача группа выступленеш. 17.00. Нохч - ГIалгIай госфилармоне симфонически оркестра концерт. 18.00. Пролетбата цIерагIча ДК духовой оркестра концерт. 19.00. Города-88 Ди чакхдалара хетадаь тIеххьара концерт.

В. И. Ленина цIерагIа ДК. Города-88 Денна хетадаь дуккхача наха сакъердар. 10.00. КIада бал. Мода самодеятельни театра премьера. 11.00. «Фаьлгий дуне» яха киноклуб. 19.30. «30 шерал тIехьбаьннараштa» йола салаIара сайре.

В. И. Ленина цIерагIа ДК. 14.00. Советски, Гудермески, Малгобекски районий художественни самодеятельноста концерт.

«Красный молот» завода ДК. 13.00. «Космонавт» яха берий кинотеатр. «Цхьана — барттайна дезал» яха утренник. 18.30. Кагирхой салаIара сайре.

Пролетбата цIерагIа ДК. 11.00. «Грозне къонал халха а ювл, иллеш а доах» яха утренник. 14.00. «Теремок» яха киноклуб. «Барттайна да дерригача лаьттара бераш». 15.00. Бераша асфальта тIа дуллача сурта конкурс. «Город Грозне сурт дулл оаха». 16.00. Игротека. 20.00. Кагирхоша салаIара сайре.

«Оргтехника» объединене ДК. 10.00. Дуккхача наьха ловзараши халхараши. «100 доттагIа — 100 бер». 11.00. Шаьла, Надтеречни, Ачхой-Мартана районий художественни самодеятельноста концерт. 15.00. «Пионерски ахка» яха литературни ловзар. 16.00. Художественни самодеятельноста концерт. 20.00. «Круиз» яха информационно - музыкальни клуб.

1 Мая цIерагIа беш. 9.00. Книжкаш дезарий клуб. Книжкай выставка. Книжкаш вIаши хувцар. Филофонистий клуб (Пушкина улица, 6). 10.30. Грамзаписей коллекционераш вIашагIкхетар.

Гороно СДЮСШОР стадион. Футболах ловзара НГIАССР чемпионат. 18.00. «Агропром» — «Дружба».

С. Орджоникидзе цIерагIа стадион. 10.00. Къулбаседа Кавказа автономни республикай столицай Спартакиада чотагIа йола яйгача атлетика яхьаш.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-53-12, 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907 г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-53-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05173. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1905.